

*Załącznik nr 1
do uchwały Nr XVI/138/2008
Rady Gminy Długosiodło
z dnia 21 sierpnia 2008r.*

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W GMINIE DŁUGOSIODŁO
na lata 2008-2015**

Spis Treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Procedura tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	4
III.	Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Długosiodło	7
1.	Położenie geograficzne	7
2.	Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	7
3.	Kultura i turystyka	8
4.	Zagospodarowanie przestrzenne	9
5.	Własność nieruchomości	11
6.	Gospodarka	12
7.	Struktura organizacyjna Urzędu Gminy w Długosiodle	13
IV.	Sfera społeczna	15
V.	System pomocy społecznej w gminie	18
VI.	Źródła podstawowych problemów społecznych w gminie Długosiodło i ich identyfikacja.	2
	8
1.	Edukacja i opieka nad dzieckiem.	28
2.	System opieki zdrowotnej	31
3.	Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne.	32
4.	System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	34
5.	Rynek pracy i zatrudnienie	37
6.	Uzależnienia	39
7.	Bezdomność	44
VII.	Identyfikacja podstawowych problemów społecznych w gminie Długosiodło	45
VIII.	Analiza możliwości gminy Długosiodło	48
1.	Analiza SWOT	48
2.	Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych	51
3.	Sektor pozarządowy	55
4.	Podsumowanie części diagnostycznej	56
IX.	Założenia strategiczne	58
1.	Wizja	58
2.	Obszary działania oraz cele Strategii i ich realizacja	59
3.	Monitoring i ewaluacja	80
X.	Podsumowanie	82
XI.	Załączniki	83
1.	Projekty	83

I. WPROWADZENIE

Strategia, w znaczeniu ogólnym, oznacza naczelną orientację gospodarczą, społeczną, militarną, która wyraża dominujący kierunek działania danego systemu. Ta naczelną orientacja jest główną linią i zarazem wytyczną postępowania kierownictwa systemu w związku z sytuacjami, jakie zachodzą w otoczeniu i przy uwzględnieniu własnego potencjału kadrowego, organizacyjnego, finansowego i techniczno-produkcyjnego. Należy jednak podkreślić, że strategia w wymiarze podstawowym ma zawsze charakter kompleksowy, ponieważ jest projektem przyszłej organizacji i funkcjonowania całego systemu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Długosiodło jest dokumentem określającym najważniejsze zamierzenia, osiągnięte wspólnym wysiłkiem władz samorządowych, mieszkańców gminy oraz podmiotów gospodarczych, a także sektora pozarządowego. Celem jej jest stworzenie długofalowego systemu rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań. Wszystkie działania powinny doprowadzić do integracji społecznej, a jednocześnie ukierunkować działania władz gminy.

Diagnoza problemów lokalnych została opracowana na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Długosiodle, statystyk gminnych oraz informacji Głównego Urzędu Statystycznego. Wszelkie dane zawierają się w przedziale trzech ostatnich lat, tj. 2005-2007.

Wskazanie głównych kierunków działań oraz opracowanie harmonogramu projektów umożliwi realizację zadań i osiągnięcie celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Długosiodło w latach 2008-2015. Założono bowiem, że w/w dokument będzie dokumentem bazowym niezbędnym do opracowania i wdrażania na terenie gminy lokalnych programów współfinansowanych ze środków państwowych, jak również funduszy europejskich.

II. PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawą prawną do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Długosiodło jest zapis zawarty w art. 17 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej:

”Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;”¹

Przy tworzeniu Strategii wykorzystano wiele innych dokumentów strategicznych i prawnych, mających istotny wpływ na konstrukcję Strategii i rozwiązywanie problemów społecznych w gminie Długosiodło.

1. Akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 listopada 1998 roku o finansach publicznych (Dz. U. 03.05.148)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 ze zm.)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z2002 roku Nr 147, poz. 776 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)

2. Dokumenty strategiczne:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej
- Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006

¹ Dziennik Ustaw, Nr 64, poz.593, Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, art. 17, ust. 1, pkt 1.

- Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do roku 2015
- Strategia Rozwoju Gminy Długosiodło na lata 2006-2011
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Długosiodło na lata 2004-2013
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2011
- Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Długosiodle

Poza w/w dokumentami przy realizacji zadań Strategii może zachodzić potrzeba odwołania się do aktów wykonawczych z zakresu oświaty i edukacji publicznej, ochrony zdrowia, budownictwa socjalnego itp.

Przy opracowaniu diagnozy i analizy problemów społecznych w ramach strategii brali udział pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz niektóre osoby zatrudnione w Urzędzie Gminy i Jednostkach Organizacyjnych Gminy Długosiodło, a także osoby spoza sektora publicznego.

Prace nad Strategią prowadzone były przez powołany Zespół do Spraw Aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Długosiodło. Zadaniem Zespołu było zdiagnozowanie potrzeb i problemów społecznych, a także określenie celów strategicznych i kierunków działań. W tym celu odbyły się cztery warsztaty.

W skład Zespołu weszli:

- Zofia Szymańska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Elżbieta Plakwicz – Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Bożena Orłowska - Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Katarzyna Piórkowska – Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Grażyna Sikorska - Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Elżbieta Michalak - Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Barbara Gałązka – Dyrektor Przedszkola Samorządowego w Długosiodle
- Urszula Gałęcka – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Sieczechach
- Danuta Deptuła - Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Chrzczance Włociańskiej
- Danuta Bloch - Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Blochach
- Ewa Drózd – Z-ca dyrektora Gimnazjum Publicznego w Długosiodle
- Alina Świderek – Pracownik Urzędu Gminy w Długosiodle
- Dorota Stadnik – Dyrektor Zespołu Szkół w Długosiodle
- Ewa Krysiak – Dyrektor Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji
- Marek Kaniewski – Pracownik Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji

- Rafał Pawłowski - Pracownik Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji
- Małgorzata Czernik – (artysta, plastyk)
- Zbigniew Poczynek - Mieszkaniec Gminy Długosiodło
- Maciej Zalega – Fundacja Homo Homini
- Krystyna Rytewska – Przewodnicząca Rady Gminy Długosiodło
- Dorota Kaniewska – Radna Gminy Długosiodło
- Dorota Konopka – Radna Gminy Długosiodło
- Jakub Rejnhard – Uczeń Gimnazjum Publicznego w Długosiodle
- Martyna Witkowska – Uczennica Gimnazjum Publicznego w Długosiodle
- Barbara Grzonek – Pracownik Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszkowie
- Ks. Stanisław Marzec – Proboszcz Parafii w Długosiodle
- Cecylia Sępkowska – Stowarzyszenie Rodzin Katolickich
- Marian Sikorski – Koło Łowieckie „Bór”
- Sylwester Suchta – Ochotnicza Straż Pożarna
- Teresa Nasiadka – Członkini „Klubu Seniora”
- Tadeusz Dawidczyk – Kierownik Posterunku Policji w Długosiodle

Ramy Czasowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Długosiodło określono na lata 2008-2015. Ponieważ dokument obejmuje swoim zakresem stosunkowo długi okres czasu, niezbędny więc będzie stały monitoring i ewaluacja realizacji zadań.

III. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY DŁUGOSIODŁO

1. Położenie geograficzne

Gmina Długosiodło położona jest w północno - wschodniej części powiatu wyszkowskiego, w centralno - północnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje tereny nizinne o powierzchni 166,75 km². Wschodnią część gminy stanowią lasy Puszczy Białej. Użytki rolne stanowią 55 % powierzchni, natomiast lasy zajmują powierzchnię 6530 ha, tj. 39 % (mieszane z przewagą sosen). Gmina Długosiodło leży w Puszczy Białej obejmującej kompleks leśny o łącznej powierzchni 2.000 km², położony na wysoczyźnie wyszkowskiej stanowiącej obszar wyrównawczy moreny dennej w widłach Bugu i Narwi.

W skład administracyjny gminy wchodzi 40 sołectw : Adamowo, Augustowo, Blochy, Budy Przetycz, Chorchosy, Chrzczanka Folwark, Chrzczanka Włociańska, Dalekie, Dębienica, Długosiodło, Grądy Szlacheckie, Grądy Zalewne, Jaszczuły, Kalinowo, Kornaciska, Lipniak Majorat, Łączka, Małaszek, Marianowo, Nowa Pecyna, Nowa Wieś, Nowe Bosewo, Olszaki, Ostryków Dworski, Ostryków Włociański, Plewki, Prabuty, Przetycz Folwark, Przetycz Włociańska, Sieczychy, Stara Pecyna, Stare Bosewo, Stare Suski, Stasin, Wólka Grochowa, Wólka Piaseczna, Zalas, Zamość, Znamiączki i Zygmuntowo.

2. Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Puszcza Biała to wciąż pierwotny, ale akcentujący swą odrębność kompleks leśny warunkujący funkcjonowanie gospodarki i wyznaczający rodzaje wykonywanych przez ludność prac. Przeważają gleby bielicowe, dlatego wśród roślin uprawnych dominują żyto i ziemniaki.

W lasach występują dziki, jelenie, daniela, zające, rzadziej łosie. Występuje kilkadziesiąt gatunków ptaków leśnych i zaroślowych, owadów, drobnych ssaków, płazów i gadów.

Do najczęściej występujących drzew należą dęby, topole białe, kasztanowce, olsze czarne, sosny bartne, modrzewie oraz jałowce pospolite.

a) Środowisko naturalne

Lasy Puszczy Białej to jeden z najbogatszych florystycznie regionów kontynentu europejskiego objęty planową polityką proekologiczną.

Flora i fauna jest jednak zagrożona poprzez postępujące przemiany gospodarcze. Zanieczyszczenie lasów, stosowanie nawozów sztucznych, odprowadzanie ścieków do rowów, wyrzucanie trujących odpadów (oleje, opakowania) to tylko niektóre działania człowieka wpływające negatywnie na stan środowiska.

Największą rzeką terenów położonych w okolicy Długosiodła jest rzeka Narew. Największym jej dopływem w tych okolicach jest Wymakracz oraz mniejsza rzeka Ostrówek. Stan czystości wód powierzchniowych w tym rejonie uzależniony jest od czynników lokalnych, jak i zewnętrznych. Na stan czystości rzeki Wymakracz, przepływającej przez Długosiodło, mają wpływ ścieki odprowadzane z Jednostki Wojskowej w Komorowie oraz ścieki komunalne i stosowanie nawozów sztucznych. Stan czystości wód tak w Narwi, jak i w Wymakraczu w ostatnich latach poprawił się głównie dzięki wybudowaniu oczyszczalni ścieków jak i zmniejszeniu stosowania nawozów sztucznych.

Gmina Długosiodło posiada własne składowisko odpadów stałych w Nowym Bosewie o powierzchni 1 ha, gdzie składowane są odpady komunalne, dowożone transportem gminy. Jednak część odpadów stałych trafia na tzw. "dzikie" wysypiska lub wręcz porzucane są w lasach. W przyszłości planowana jest rozbudowa składowiska i modernizacja istniejącego.

3. Kultura i turystyka

Osobliwość przyrody nadnarwiańskiej osady, duża ilość lasów oraz występujące rzadkie okazy zwierząt, tworzą swoisty malowniczy i urokliwy krajobraz o dużych walorach turystycznych. Sprzyjają one zdrowemu życiu i wypoczynkowi na terenie gminy.

W gminie znaleźć możemy szereg zabytków kultury oraz miejsc upamiętniających burzliwe, wojenne losy mieszkańców tych terenów, m.in.:

- Neogotycki kościół św. Rocha z 1912r., bogaty w polichromie, obrazy oraz zabytkowe przedmioty liturgiczne pamiętające wiek XIX
- Zabytkowy cmentarz parafialny z przykładami rzeźb nagrobnych z początków XIX wieku
- Pomnik Tadeusza Kościuszki na rynku w Długosiodle
- Pomnik przyrody – dąb szypułkowy mierzący 25m wysokości i 641cm grubości, dąb Jan został objęty prawną ochroną już w 1973 roku
- Tablicę pamiątkową przy Publicznej Szkole Podstawowej w Sieczychach, upamiętniającą śmierć druha Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” w walce z hitlerowcami

- Ukryty w lasach Lipniak Majorat – pomnik i 16 krzyży postawionych dla uczczenia śmierci 448 osób zamordowanych przez Wehrmacht w odwecie za działania bojowe AK pod Pecynką i Jarząbką
- Płyte pamiątkową w Małaszku, wystawioną w hołdzie pomordowanym w czasie II wojny światowej mieszkańcom Małaszka.

Na terenie gminy zauważa się początek rozwoju agroturystyki.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

1) Infrastruktura techniczna:

- Infrastruktura energetyczna

Obszar gminy obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny Warszawa Teren , Rejon Energetyczny Wyszaków .

-Telekomunikacja

Na terenie gminy usytuowane są przekaźniki operatorów telefonii komórkowej: Idea Centertel, Era GSM oraz Plus GSM.

- Sieć drogowa

Obsługę komunikacyjną gminy Długosiodło zapewnia system dróg o znaczeniu powiatowym, gminnym i lokalnym.

Na pełną infrastrukturę drogową w gminie składają się następujące drogi:

a)powiatowe - o łącznej długości 59,4 km, w tym

– bitumiczne 25,5 – km

- gruntowe i żwirowe 33,9 - km

b)gminne o łącznej długości 128 km , w tym 6,20 km o nawierzchni bitumicznej; 87,6 żwirowej i 34,2 km o nawierzchni gruntowej.

2) Infrastruktura komunikacyjna:

Obecnie w gminie Długosiodło zarejestrowana jest następująca ilość pojazdów:

- samochody osobowe	2.450
- samochody ciężarowe	380
- autobusy (mikrobusy)	20
- ciągniki rolnicze	165
- ciągniki samochodowe	18
- przyczepy i naczepy	115
- motorowery	15
- motocykle i skutery	50

Rozmieszczenie istniejących stacji benzynowych jest następujące:

- Długosiodło (gaz)
- Łączka

3) Linie kolejowe i inne środki transportu

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Ostrołęka – Warszawa obsługiwana jest zarówno przez pociągi towarowe jak i pasażerskie.

Kolejnym elementem komunikacji zbiorowej w gminie są połączenia autobusowe, które obsługiwane są przez PKS oraz prywatnych przewoźników.

4) Sieć wodociągowa

Gmina Długosiodło jest zwodociągowana w ok. 25 %. Na 40 sołectw w gminie 9 jest obsługiwane przez dwie Stacje Uzdatniania Wody: w Długosiodle i Chrzczance Włościańskiej.

Poza w/w stacjami gmina posiada punkty czerpania wody do celów gospodarczych w miejscowościach: Małaszek, Wólka Grochowa, Stara Pecyna, Stare Suski.

5) Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy funkcjonuje tylko jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Długosiodło, obsługująca około 500 mieszkańców gminnej miejscowości.

Wskaźnik skanalizowania wynosi – 6 %.

Długość czynnej sieci sanitarnej wynosi - 4,5 km.

Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej na 100 km² wynosi 2,7 km.

Gminna oczyszczalnia ścieków przyjmuje ścieki komunalne i dowożone. Średnia dobową przepustowość (dane za 2003r) wynosi 65,5 m³/d. Charakteryzuje się wysokim poziomem oczyszczonych ścieków komunalnych.

5. Własność nieruchomości

Poniżej przedstawiona została tabela z nieruchomościami będącymi własnością gminy Długosiodło.

Tabela 1. Nieruchomości Gminy Długosiodło.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział %
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	80,33	0,32
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	4.767	22,70
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	9.565	45,49
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	6.591	31,39
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	10,28	0,04
Grunty w posiadaniu spółek	12,18	0,05
Grunty spółdzielni	2,57	0,01
Razem powierzchnia ewidencyjna	21.028,36	100%

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Długosiodle.

W oparciu o powyższą tabelę oraz po przeanalizowaniu danych zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Długosiodło wysnuć można wiele istotnych faktów, tym samym będących problemami. Oto one:

- mała ilość terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkalną,
- brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- mały stopień skanalizowania w gminie,
- niski stopień zwodociągowana gminy ,
- zły stan sieci drogowej,
- słaby rozwój budownictwa mieszkaniowego.

6. Gospodarka

Życie mieszkańców gminy od zawsze związane było z rolnictwem, pracą w lesie, hodowlą. Ta działalność pozwalała utrzymać przy życiu siebie i swoją rodzinę. Dodatkowymi zajęciami były często bartnictwo, furmaństwo, flisactwo, wikliniarstwo.

Dominującym sektorem gospodarki w gminie Długosiodło jest w dalszym ciągu rolnictwo, mimo iż występują tu dość słabe gleby. Daje ono zatrudnienie 78% mieszkańców.

Ponad 9180 ha obszaru gminy stanowią użytki rolne, na których działalność prowadzi 1800 gospodarstw rolnych. Są to tylko gospodarstwa indywidualne, a przeciętna ich wysokość nie przekracza 6,5 ha. Gmina pokryta jest w południowej części podmokłymi terenami, na których rozciągają się połacie łąk. Umożliwia to zorientowanie produkcji rolnej na hodowlę bydła mlecznego mięsnego. Biellicowe gleby, powstałe w miejscu wykarczowanej puszczy zdecydowały o charakterze upraw na tym terenie. Do najbardziej popularnych zalicza się uprawę zbóż, m.in.: żyta, owsa, pszenicy i pszenżyta. Z roślin okopowych uprawia się ziemniaki.

W granicach administracyjnych gminy nie występują żadne surowce mineralne, toteż nie rozwinął się tu przemysł. Jedynym bogactwem są lasy.

Poza rolnictwem w gminie Długosiodło zatrudnionych jest 13 % mieszkańców, głównie w handlu i usługach. Na terenie gminy zarejestrowanych jest ok. 500 podmiotów gospodarczych.

Występujący w niewielkim zakresie przemysł reprezentowany jest przez prywatne tartaki, zakład przemysłu drzewnego, piekarnie i zakłady rzemieślnicze.

a) Struktura podmiotów gospodarczych

Podział branżowy firm przedstawia się następująco (na podstawie danych z Planu Rozwoju lokalnego Gminy Długosiodło na lata 2004-2013):

- handel – 149,
- budownictwo – 60,
- transport – 10,
- gastronomia – 2,
- produkcja i usługi produkcyjne – 30,
- inne usługi materialne i niematerialne – 85,

W gminie Długosiodło funkcjonuje 1.441 gospodarstw rolnych, w tym ok. 43% gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych do 5 ha.

b) Identyfikacja problemów

- słabe uprzemysłowienie gminy, przewaga produkcji rolnej,

- duża liczba niewielkich, słabych ekonomicznie gospodarstw rolnych w gminie,
- niewielki potencjał ekonomiczny większości przedsiębiorstw,
- niewielkie wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, słaba baza turystyczna,
- dominują przedsiębiorstwa zatrudniające średnio 2 pracowników, słabe kapitałowo, o niewielkich możliwościach rozwoju.

7. Struktura organizacyjna Urzędu Gminy w Długosiodle

Gmina Długosiodło w celu zaspokojenia zbiorowych potrzeb swoich mieszkańców realizuje zadania własne, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z ustaw szczególnych oraz zadania przejęte od administracji rządowej w drodze porozumienia. W swych działaniach gmina opiera się na zapisach prawnych znajdujących się w ustawach i przepisach wykonawczych, uchwałach rady, regulaminie organizacyjnym urzędu oraz zarządzeniach wójta.

W celu usprawnienia pracy podczas wykonania w/w zadań w Gminie Długosiodło powstały następujące wydziały i samodzielne stanowiska pracy:

1. Wydział finansowo – budżetowy:

- naczelnik wydziału – Skarbnik Gminy,
- stanowisko ds. księgowości i sprawozdawczości budżetowej
- stanowisko ds. księgowości podatkowej,
- stanowisko ds. wymiaru podatków i opłat,
- stanowisko ds. obsługi kasowej.

2. Wydział organizacyjny.

- naczelnik wydziału – Sekretarz Gminy,
- stanowisko ds. obsługi sekretariatu i kancelaryjnych,
- stanowisko ds. obsługi Rady Gminy i działalności gospodarczej.

3. Samodzielne stanowiska pracy:

- stanowisko ds. kontroli wewnętrznej,
- stanowisko ds. obsługi prawnej,
- stanowisko ds. ewidencji ludności,
- stanowisko ds. oświaty i kadr,
- stanowisko ds. płac,
- stanowisko ds. obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego,

- stanowisko ds. drogownictwa i ochrony środowiska,
- stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami i rolnictwa,
- stanowisko ds. rozwoju gospodarczego, funduszy, programów pomocowych i zamówień publicznych,
- stanowisko ds. gospodarki przestrzennej i budownictwa,
- stanowisko ds. informatyki.

IV. SFERA SPOŁECZNA

a) Sytuacja demograficzna i społeczna terenu oraz rynek pracy

Ludność gminy Długosiodło (według stanu na dzień 1.03.2008r.) liczyła 7972 mieszkańców. Statystyka mieszkańców wg wieku i płci w gminie Długosiodło przedstawia się następująco:

Tabela 3. Ludność według grup wiekowych i płci.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	150	127	277
3	43	55	98
4-5	81	90	171
6	51	51	102
7	48	36	84
8-12	287	279	566
13-15	200	183	383
16-17	148	114	262
18	71	51	122
19-65	2521		2521
19-60		2115	2115
>65	422		422
>60		849	849
Ogółem	4022	3950	7972

Zródło: Zestawienie własne na podstawie danych z USC Gminy Długosiodło (stan na luty 2008).

Na terenie gminy Długosiodło struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych przedstawiona została na poniższym wykresie.

WYKRES 1

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych z USC Gminy Długosiodło (stan – marzec 2008)

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe wskazuje na 26% udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Łącznie na terenie gminy mieszka 2065 osób w wieku przedprodukcyjnym. 58% to liczba osób w wieku produkcyjnym, zaś ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 16 % całej populacji gminnej.

Należy zwrócić uwagę na postępujący odpływ osób w wieku przedprodukcyjnym, który świadczy o stopniowym starzeniu się społeczeństwa (jest to również trend ogólnonarodowy).

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 58 % (4636 osób) jest niższy od średniej wojewódzkiej o ponad 7%.

Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast stosunkowo niski udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (16%).

Ruch naturalny i migracje są następnym istotnym i ważnym wskaźnikiem do przeanalizowania w odniesieniu do całej populacji gminnej. W latach 2005-2007 sytuacja przedstawiała się następująco:

Tabela 4. Ruch naturalny i migracje w gminie Długosiodło w latach 2005-2007

Rok	2005	2006	2007
Urodzenia	114	111	110
Zgony	98	77	101

Zameldowania	57	71	76
Wymeldowania	95	133	97

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy Długosiodło, 2008 rok.

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw. Ilość zawieranych małżeństw świadczy między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkania.

W roku 2002 zawarto 87 małżeństw (16,6 na 1000 mieszkańców).

W roku 2003 zawarto 72 małżeństwa (8,84 na 1000 mieszkańców).

V. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej realizowane są w gminie Długosiodło przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Podstawy działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej to:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst ustawy z 2001 r. Dz. U. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst ustawy z 2004 r. Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (jednolity tekst ustawy Dz. U. Nr 228 poz. 2255 z 2003 r. z późn. zm.)
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (jednolity tekst ustawy z 2005 r. Dz. U. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.)
- statut uchwalony przez Radę Gminy.

Celem działalności GOPS jest:

1. zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
2. doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem,
3. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.

Ośrodek zatrudnia 6 osób – kierownik, 4 specjalistów pracy socjalnej i 1 pracownik socjalny .

Zadania pracowników socjalnych w odniesieniu do podopiecznych, klientów pomocy społecznej wyznaczają przepisy zawarte w ustawie o pracownikach samorządowych, Kodeksie Pracy oraz Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Długosiodle, do których w szczególności zalicza się:

- rozeznanie, diagnoza i wnioskowanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej,
- rozpoznanie środowiska w zakresie potrzeb, diagnozowanie i opracowanie odpowiednich wniosków,
- wnioskowanie o udzielenie świadczeń w indywidualnych przypadkach zgodnie z ustawą o pomocy społecznej,

- praca socjalna z jednostką i grupą społeczną umożliwiającą prawidłowe funkcjonowanie w środowisku,
- sporządzanie sprawozdawczości i informacji,
- sporządzanie list wypłat,
- prowadzenie dokumentacji w zakresie ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych,
- opracowywanie i sporządzanie decyzji w zakresie zasiłków,
- opracowanie analiz z rejonu działania,
- znajomość aktualnie obowiązujących przepisów,
- prowadzenie obowiązującej dokumentacji i przestrzeganie terminowości.

Ośrodek pomocy społecznej udziela wszechstronnej i fachowej pomocy w bardzo wielu formach i dziedzinach osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach.

Generalnie, świadczenia z ośrodka pomocy społecznej przysługują:

1. osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej;
3. obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej.

Pomoc z ośrodka jest adresowana do obywateli zagrożonych ubóstwem. Jednak uprawnienia do korzystania ze świadczeń związane są z dwiema grupami kryteriów, wymaganymi do spełnienia jednocześnie. Tak więc, z jednej strony prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo -wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ponadto przy ubieganiu się o pomoc materialną musi zostać spełniony drugi warunek – miesięczny dochód osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc nie może przekraczać „kryterium dochodowego” wskazanego w ustawie o pomocy społecznej.

Obecnie podstawowym kryterium dochodowym obowiązującym od 1 października 2006r. uprawniającym do świadczeń jest wysokość dochodu:

1. na osobę samotnie gospodarującą - 477,00 zł,
2. na osobę w rodzinie – 351,00 zł,
3. na rodzinę - gdy jej dochód nie przekracza sumy kwot „kryterium dochodowego” na osobę w rodzinie.

W przypadku, gdy klient ośrodka prowadzi działalność rolniczą za dochód jego przyjmuje się wysokość - 207 zł przypadającą na 1 ha przeliczeniowy.

Ośrodek pomocy społecznej ma w zanadrzu katalog różnych świadczeń materialnych i niematerialnych dla swoich klientów. Osoby, które spełniają podstawowe warunki do otrzymania pomocy, mogą skorzystać z oferty ośrodka.

Do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zalicza się:

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczkę na ekonomiczne usamodzielnienie.

Z kolei świadczenia niepieniężne, które pracownik socjalny może zaproponować swoim klientom dzielą się na:

- a) pracę socjalną,
- b) bilet kredytowy,
- c) składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- d) składki na ubezpieczenie społeczne,
- e) pomoc rzeczową (w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się),
- f) sprawienie pogrzebu,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencję kryzysową,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- n) mieszkanie chronione,
- o) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- p) pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

Ośrodek pomocy społecznej do realizacji wszystkich wyznaczonych zadań i celów ma przyznane środki finansowe.

Za podstawowe źródła finansów, którymi dysponuje OPS uważa się środki z budżetu państwa oraz z budżetu samorządu terytorialnego. Podmioty te zlecając zadania ośrodkom, dają fundusze na ich realizację.

Środki pieniężne, które zapewnia budżet państwa na obsługę zadań realizowanych przez OPS przeznaczone są na:

- wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych,

Natomiast jednostka samorządu terytorialnego będąca gminą zapewnia fundusze na tworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej oraz na wynagrodzenia dla pracowników socjalnych. Oprócz tego ośrodek otrzymuje pieniądze od gminy na:

- wypłacanie zasiłków okresowych,
- wypłacanie zasiłków celowych,
- wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek,

- finansowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy i ośrodka pomocy społecznej.

Tabela 5. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2005 – 2007 (według decyzji administracyjnych).

Rok	2005	2006	2007
Liczba osób objętych pomocą	1229	1029	981

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że w 2006 roku liczba osób objętych pomocą wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 84 osoby, a rok później nastąpił spadek o 332 osoby. Jednak należy zaznaczyć, że w 2006 roku 284 osoby otrzymało zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową – przyznane w celu złagodzenia skutków suszy na mocy rozporządzenia RM z dnia 29 sierpnia 2006 roku /Dz. U. Nr 155, poz. 1109/. Bez tych przypadków ilość osób korzystających z pomocy społecznej na przełomie lat 2005 – 2007 wykazywałaby tendencję malejącą.

Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2005 – 2007 (liczba osób).

Rodzaj świadczenia	2005	2006	2007
Pieniężne	935	731 (w tym 284 susza)	345
Rzeczowe	654	647	662
Poradnictwo	181	243	219
Inne (usługi opiek.)	16	17	26

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Analiza powyższych danych pozwala stwierdzić, że podopieczni GOPS jako formę pomocy wybierają przede wszystkim świadczenia pieniężne, choć liczba osób na przestrzeni ostatnich

3 lat ukazuje tendencje spadkowe (odpowiednio: 935 – 731 – 345). W pozostałych kategoriach liczby osób korzystających z innych form pomocy wykazują wahania. Liczba osób, którym przyznano świadczenia rzeczowe, początkowo spada (z 654 do 647 osób w 2006 roku), a następnie wzrasta do 662 osób. Również wahaniom ulega liczba osób, którym udzielono porad (od 181 w roku 2005, poprzez wzrost do 243 osób w roku 2006, a następnie spadek do poziomu 219 osób w roku 2007). Jeśli chodzi o inne świadczenia, pod czym kryją się głównie usługi opiekuńcze, to ich liczba wzrasta z każdym kolejnym rokiem (z 16 w roku 2005, do 17 w roku 2006 i 26 w roku 2007).

Poniższa tabela przedstawia ogólną liczbę osób w rodzinach, do których została skierowana pomoc.

Tabela 7. Kategorie świadczeń udzielanych przez GOPS w latach 2005 – 2007.

Typ świadczenia	2005		2006		2007	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba Rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	935	445	731	443	393	386
Rzeczowe	654	306	647	315	662	327
Poradnictwo	181	181	243	243	41	41
Inne	16	16	17	17	26	26

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Następna tabela pokazuje wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Długosiodle.

Tabela 8. Wielkość wydatków przeznaczonych na udzielenie pomocy społecznej w latach 2005 – 2007.

Wyszczególnienie	2005	2006	2007
Budżet Wojewody	423934 zł	989672 zł	672527 zł
Budżet Gminy	311355 zł	295097 zł	336726 zł
Ogółem	735289 zł	1284769 zł	1009253 zł

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Dane liczbowe przedstawiają wielkości wydatków przeznaczonych na zadania własne pochodzących z budżetu gminy oraz wielkości wydatków na zadania zlecone pochodzących z budżetu państwa. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie należy zauważyć, że łączne nakłady finansowe przeznaczone na wspomaganie osób i rodzin w latach 2005 – 2007 wykazują wzrost o 549480 zł w roku 2006 (w czym 324336 zł wypłacone w celu złagodzenia skutków suszy), a następnie spadek o 275516 zł w roku 2007 w stosunku do roku poprzedniego. Sprawily to środki pochodzące z budżetu państwa, których wysokość wzrosła w 2006 roku o 565738 zł i następnie zmalała o 317145 zł w 2007 roku. Natomiast wysokość środków pochodzących z budżetu gminy zmalała o 16258 zł w roku 2006, następnie wzrosła o 41629 zł w roku 2007.

Kategorie przyczyn, z jakich beneficjenci wnosili o wsparcie z systemu pomocy społecznej w 2007 roku, zostały opisane poniżej.

Tabela 9. Przyczyny przyznania pomocy społecznej w latach 2005 – 2007 (liczba osób i liczba rodzin).

Przyczyna	2005		2006		2007	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	402	1628	406	1597	393	1568
Ochrona macierzyństwa	79	546	49	289	20	91
Bezrobocie	250	999	254	977	214	837
Nieppełnosprawność	123	368	144	447	141	412
Długotrwała choroba	121	366	155	449	173	510
Bezradność	163	694	137	591	129	531
Alkoholizm	18	55	21	73	23	86
Inne (zdarzenie losowe, przemoc, bezdomność)	5	10	10	26	10	20

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Główną przyczyną, z powodu której mieszkańcy naszej gminy w latach 2005 – 2007 wnioskowali o wsparcie z pomocy społecznej było ubóstwo: 402 rodziny w 2005 roku, 406 rodzin w 2006 roku i nieco mniejsza liczba rodzin - 393 w roku 2007. Następną przyczyną jest bezrobocie: 250

rodzin w 2005 roku, wzrost o 4 rodziny w roku następnym i spadek do 393 rodzin w 2007 roku. Brak zatrudnienia nie jest indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem wielu problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, alkoholizm, bezradność życiową.

W związku z tym istotną przyczyną udzielanego wsparcia w gminie były również problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba rodzin, która uzyskała pomoc z powodu bezradności na przełomie lat 2005 – 2007 miała tendencję spadkową i wynosiła: 163 rodziny w roku 2005, 137 rodzin w roku 2006 i 129 rodzin w roku 2007. Z powodu niepełnosprawności wsparcie z systemu pomocy społecznej otrzymało w 2005 roku 123 rodziny, w 2006 roku – 144 rodziny, w 2007 roku – 141 rodzin. Jeśli chodzi o inne przyczyny, to długotrwała choroba, z powodu której wsparcie otrzymało w 2005 roku 121 rodzin, w 2006 roku – 155 rodzin, a w 2007 roku -173 rodziny. Widzimy tu wyraźną tendencję wzrostową. Bardzo dotkliwym dla rodzin problemem jest alkoholizm i z tego powodu wsparto 18 rodzin w roku 2005, o 3 rodziny więcej w roku 2006 i o kolejne 2 rodziny więcej w następnym roku. Bywają też inne przyczyny, z powodu których mieszkańcy gminy zwracają się o pomoc, np. zdarzenie losowe, bezdomność, przemoc, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Te kategorie przyczyn zostały wskazane zaledwie kilka razy na przełomie ostatnich 3 lat: 5 przypadków w 2005 roku, 10 w 2006 roku i 10 w 2007 roku.

Od 1 maja 2004 roku ośrodek pomocy społecznej stał się realizatorem kolejnej ustawy, ustawy o świadczeniach rodzinnych, a następnie ustawy o zaliczce alimentacyjnej i dłużnikach alimentacyjnych.

Ośrodek pomocy społecznej realizując założenia w/w aktów prawnych wypłaca następujące rodzaje świadczeń:

- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- zaliczkę alimentacyjną,
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka.

Do zasiłku rodzinnego przysługuje wiele dodatków:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,

- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania wypłacany jest w dwóch sytuacjach:
 - a) na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniami w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły
 - b) na pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem dziecku możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły.
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego

Tabela 10. Świadczenia rodzinne w Gminie Długosiodło w latach 2005, 2006, 2007.

Lp.	W tym:	Świadczenia rodzinne		
		2005	2006	2007
1.	Ilość świadczeń	23.142	34.920	34.916
2.	Kwota	1.783.612	2.688.228	3.046.481

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne w gminie Długosiodło w latach 2005, 2006, 2007.

Lp.	W tym:	Świadczenia rodzinne					
		2005		2006		2007	
		Kwota	Ilość św.	Kwota	Ilość św.	Kwota	Ilość św.
1.	Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	1.484.504	21.742	2.066.650	32.093	2.390.404	31.992
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	136.368	947	268.830	1.828	292.383	1.911
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	123.662	296	119.588	289	121.954	292
4.	Zaliczka alimentacyjna	39.078	157	141.160	618	134.740	614
5.	Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	-	-	92.000	92	10.700	107
Ogółem:		1.783.612	23.142	2.688.228	34.920	3.046.481	34.916

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

Analiza powyższych danych dostarcza następujących wniosków:

- w latach 2005 – 2006 nastąpił wzrost zarówno ilości świadczeń jak i kwoty wydatkowanej na ich realizację, natomiast w 2007 roku ta tendencja zmieniła się i odnotowano znaczący wzrost kwoty przyznanych świadczeń przy jednoczesnym niezmiennym poziomie ich ilości. Sytuacja ta jest spowodowana faktem ograniczenia dostępności świadczenia poprzez niezmienną kryterium dochodowe (od 2004 roku kwota 504zł) przy jednoczesnym wzroście wartości świadczeń.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne w gminie Długosiodło w latach 2005 – 2007

Lp.	W tym:	2005	2005	2007
		Kwota	Kwota	Kwota
1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	1.484.504	2.066.650	2.390.404
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	136.368	268.830	292.383
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	123.662	119.588	121.954
4.	Zaliczka alimentacyjna	39.078	141.160	134.740
5.	Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	-	92.000	107.000
Ogółem:		1.783.612	2.688.228	3.046.481

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych GOPS w Długosiodle.

VI. ŹRÓDŁA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DŁUGOSIODŁO I ICH IDENTYFIKACJA

1. Edukacja i opieka nad dzieckiem

Jak wskazują źródła historyczne, stan oświaty w Długosiodle i okolicach oraz jej poziom wzrastał na przestrzeni wieków. Również obecnie poświęca się jej wiele uwagi.

Gmina Długosiodło jest organem prowadzącym dla dwóch przedszkoli, sześciu szkół podstawowych, w tym 4 z oddziałami przedszkolnymi oraz dwóch gimnazjów.

Jednostki organizacyjne Gminy w zakresie oświaty :

- 1.Przedszkole Samorządowe w Długosiodle,
- 2.Publiczna Szkoła Podstawowa z Przedszkolem Samorządowym w Starym Bosewie,
- 3.Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Blochach,
- 4.Publiczna Szkoła Podstawowa w Chrzczance Włociańskiej ,
- 5.Publiczna Szkoła Podstawowa im. J Korczaka w Dalekiem,
- 6.Publiczna Szkoła Podstawowa im. T Kościuszki w Długosiodle,
- 7.Publiczna Szkoła Podstawowa im. hm. ppor. AK „ZOŚKI” T. Zawadzkiego w Sieczychach,
- 8.Gimnazjum Publiczne im. Armii Krajowej w Długosiodle,
- 9.Gimnazjum Publiczne w Starym Bosewie.

W placówkach oświatowych zatrudnionych jest 80 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy i 35 w niepełnym wymiarze czasu pracy. Zatrudnienie w/g stopnia awansu zawodowego przedstawia się następująco:

Nauczyciele:

* pełnozatrudnieni – 80 w tym : dyplomowani – 56, mianowani -12, kontraktowy- 8, stażysta-4,

* niepełnozatrudnieni – 35 w tym : dyplomowani -14, mianowani – 4, kontraktowy- 7, stażysta 10.

Tabela 13. Oświata w gminie Długosiodło w liczbach.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba sal lekcyjnych	Liczba komputerów	Orzeczenia PPP
1	Przedszkola	60	2	3	1	
2	Oddziały przedszkole	55	4	6	0	
3	Szkoły podstawowe	628	39	39	90 w tym 70 dla dzieci	11 w tym ind- 7 specj-7 rewalid-1
4	Gimnazja	365	15	13	56 w tym 35 dla uczniów	8 w tym ind-6

						specjalne 7
	Łącznie	1108	60	61	147	19

Zródło: Zestawienie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Długosiodle.

W szkołach po rozpoznaniu potrzeb edukacyjnych, zainteresowań i oczekiwań uczniów i ich rodziców prowadzone są zajęcia pozalekcyjne w formie zajęć wyrównawczych i kół zainteresowań.

Uczniowie mający problemy z nauką biorą udział w zajęciach wyrównawczych, ponadto uczniowie biorą udział w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych w formie różnych kół zainteresowań: plastyczne, muzyczne, wokalne- muzyczne, informatyczne, komunikacyjne, sportowe, artystyczne, ekologiczno- zdrowotne, matematyczno-fizyczne, przyrodnicze, czytelnicze, humanistyczne, językowe, Młodych Twórców, Żywego Słowa, teatralne, historyczno- regionalne, języka angielskiego.

Na terenie gminy Długosiodło jest również szkoła ponadgimnazjalna – Zespół Szkół w Długosiodle. Szkoła kształci 245 uczniów (dane z III 2008r.), w tym 165 młodzieży i 80 dorosłych.

W skład Zespołu wchodzi:

1. Zasadnicza Szkoła Zawodowa – wielozawodowa, kształcąca w zawodach:

- w systemie 3-letnim: piekarz, cukiernik, fryzjer, elektryk, elektromechanik, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, murarz, stolarz, rzeźnik-wędliniarz;
- w systemie 2-letnim: sprzedawca i kucharz małej gastronomii.

Ogólna liczba uczniów w roku szkolnym 2007/2008 wynosi 95 osób.

2. Liceum Profilowane o profilu rolniczo-spożywczym:

– 3 lata nauki (liczba uczniów - 70).

3. Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (po zasadniczej szkole zawodowej):

- 2 lata nauki (50 uczniów),

4. Szkoła Policealna dla Dorosłych – kształci w zawodzie technik rolnik (po szkole średniej):

- 2 lata nauki (30 uczniów).

Uczniowie szkół młodzieżowych są w wieku 16-19 lat. Przedział wiekowy uczniów w szkołach dla dorosłych jest bardzo szeroki, tj. od 20 do 40 roku życia.

Co roku dyrekcja obserwuje wzrost zainteresowania kształceniem przez osoby w wieku powyżej 30 lat. W znacznie liczbie są to kobiety. Osiągają dobre wyniki w nauce, przystępują do egzaminów zewnętrznych, otwierają się na różne formy doskonalenia, zdobywania nowych umiejętności. Trudności na jakie napotykają, które stanowią dla nich barierę trudną do przebycia to: umiejętności z zakresu posługiwania się technologią informacyjną, znajomość języka angielskiego oraz umiejętność aktywnego poruszania się na rynku pracy.

Poziom wykształcenia osób zamieszkujących gminę Długosiodło przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Ludność, w wieku 13 lat i więcej, wg poziomu wykształcenia, grup wieku i płci.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
Ogółem	6333	223	94	863	1831	2541	780
Mężczyźni	3159	81	22	343	1113	1331	269
Kobiety	3174	142	72	520	718	1210	511

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002, Gmina wiejska Długosiodło, Warszawa 2003.

6333 osób w gminie ukończyło pewien rodzaj szkoły. Najczęściej była to szkoła podstawowa, po której zaprzestano edukacji. Ponad 8% mieszkańców gminy nie ukończyło żadnej szkoły. Jednak pocieszający jest fakt, że coraz więcej młodych osób zaczyna poświęcać nauce swój cenny czas, doceniając zdobywaną wiedzę jako szansę na lepszą przyszłość.

W gminie Długosiodło w zakresie oświaty funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe, z oddziałami przedszkolnymi oraz gimnazja. Na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego jest Zespół Szkół z siedzibą w Długosiodle.

Nie ma w gminie ani jednego żłobka. W większości przypadków dziećmi w wieku przedszkolnym zajmują się matki niepracujące lub dziadkowie. Należy zauważyć, że kobiety które chciałyby podjąć zatrudnienie mają problem z zapewnieniem opieki swoim dzieciom. Brak odpowiedniej placówki w dużej mierze przyczynia się do dezaktywizacji zawodowej mieszkanek gminy.

Na terenie gminy nie ma ani jednej szkoły policealnej i wyższej. Najbliższe szkoły znajdują się w Wyszowie, Ostrołęce, Pułtusku oraz w Warszawie. Za dojazd do szkół odpowiedzialni są rodzice.

Braki są również widoczne w ośrodkach nauczania języków obcych. Nie istnieje żadna placówka tego rodzaju. Jedyne kontakty z językami obcymi jest dostępny w szkołach, lecz nie na jednakowym poziomie. Warunki, w jakich dzieci uczą się języków obcych nie są sprzyjające – deficyt nauczycieli, ograniczona liczba zajęć lekcyjnych, zbyt liczne grupy językowe.

Problemem również okazał się brak na terenie szkół dostępu do specjalistów, tj. psychologa, logopedy.

2. System opieki zdrowotnej

Na terenie gminy funkcjonują dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej – MEDICUS oraz MEDYK.

W MEDICUS-ie pracuje trzech lekarzy:

- specjalista medycyny rodzinnej, specjalista chorób dzieci,
 - specjalista medycyny rodzinnej, lekarz chorób wewnętrznych,
 - specjalista chorób wewnętrznych, lekarz chorób kardiologicznych,
- oraz cztery pielęgniarki środowiskowe, rodzinne.

Z pomocy lekarzy specjalistów korzysta około 5200 osób.

Drugi niepubliczny zakład opieki zdrowotnej MEDYK w Długosiodle zatrudnia na stałe trzech lekarzy i dwie pielęgniarki. Pomoc świadczona jest dla ok. 3000 pacjentów.

Klienci MEDYK-a w ramach profilaktyki mogą skorzystać z pomocy wielu specjalistów: neurologa, okulisty, pulmonologa, alergologa i ginekologa. Dodatkowo możliwa jest profilaktyka onkologiczna.

Społeczność lokalna z gminy Długosiodło ma do dyspozycji aptekę i punkt apteczny. Oba obiekty są prywatnymi zakładami prowadzonymi przez mieszkańców.

Na terenie gminy prywatną praktykę prowadzi dwóch lekarzy weterynarii.

Osoby z naszego środowiska nie mają dostępu do odpowiedniej liczby wysoko wykwalifikowanego personelu medycznego. Ponadto odczuwalny jest brak sprzętu służącego do rehabilitacji. Na terenie gminy jest bardzo dużo osób z bólami kręgosłupa, rąk, nóg. Wynika to z pracy w rolnictwie. Niezbędny jest dostęp do rehabilitacji. Poprawiłoby to kondycję fizyczną, a także samopoczucie pacjentów.

Bardzo ważnym aspektem w tej dziedzinie jest uświadomienie mieszkańców o konieczności cyklicznego przeprowadzania badań profilaktycznych. Wczesne wykrycie większości chorób nie tylko pozwoli na prowadzenie tańszego leczenia, ale w przypadku najcięższych chorób może przesądzić o życiu pacjenta.

Na terenach wiejskich wiedza o konieczności przeprowadzania badań kontrolnych jest niezadowalająca. Wydawanie skierowań na badania nie jest również zbyt często stosowane przez lokalnych lekarzy. A własne środki finansowe nie pozwalają na prowadzenie badań w prywatnych placówkach opieki zdrowotnej.

3. Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

W gminie Długosiodło za stan bezpieczeństwa odpowiada Posterunek Policji w Długosiodle. W roku 2007 stan etatowy Posterunku Policji wynosił 1 kierownik + 4 funkcjonariuszy, okresowo było czterech funkcjonariuszy.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które bardzo mocno wpływają na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Intensywność i częstotliwość zdarzeń ma ogromny wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną. W 2007 roku na terenie działania PP w Długosiodle doszło do 69 zdarzeń o charakterze kryminalnym, co stanowi spadek w stosunku do roku 2006 o 20 zdarzeń.

Tabela 15. Stosunek ilościowy w porównywanych okresach

Rok 2007r	Rok 2006r	Stosunek
69 zdarzeń kryminalnych, a w tym:	89 zdarzeń kryminalnych, a w tym:	-20
kradzież z włamaniem –24	kradzież z włamaniem –21	+3
kradzież – 16	kradzież – 35	-19
kradzież samochodu – 2	kradzież samochodu - 1	+1
rozbój – 3	rozbój – 0	+3
pobicie, bójka –1	pobicie, bójka – 6	-5
uszkodzenie mienia – 9	uszkodzenie mienia – 5	+4
Oszustwo kryminalne - 2	Oszustwo kryminalne - 1	+1
pozostałe –12	pozostałe – 20	-8

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych posterunku Policji w Długosiodle.

Na terenie działania Posterunku Policji w Długosiodle w 2007 roku policjanci zatrzymali 66 nietrzeźwych kierujących w tym 2 nieletnich , a w 2006 roku zatrzymanych było 26 nietrzeźwych kierujących co oznacza, że nastąpił znaczący wzrost zatrzymanych nietrzeźwych kierujących o 40-tu. Ponadto zostali zatrzymani dwaj kierowcy którzy znajdowali się pod wpływem alkoholu. Ogółem policjanci w 2007 roku zatrzymali 13 praw jazdy , wszystkie za kierowanie w stanie nietrzeźwości.

Najczęściej występującymi przestępstwami są kradzieże z włamaniem i kradzieże. W roku 2007 miało miejsce 24 kradzieże z włamaniem, z czego 12 do domków letniskowych, pozostałe do budynków gospodarczych typu warsztat, stodoła, garaż.

W analizowanym okresie nie odnotowano żadnego włamania do obiektów sakralnych, placówek handlowych.

W analogicznym okresie 2006r. miało miejsce 21 kradzieży z włamaniem to jest o 3 mniej niż w roku obecnym.

Drugą najczęściej występującą kategorią są kradzieże mienia, których w roku 2007 było 16, głównie to kradzieże linek energetycznych, pozostałe to kradzieże dokumentów i telefonów komórkowych. Analizując tą kategorię nastąpił spadek tych zdarzeń o 19 w porównaniu do ubiegłego roku i tu odnotowano największy spadek przestępstw.

Ponadto miały miejsce dwie kradzieże samochodów osobowych co stanowi wzrost kradzieży o jeden pojazd w porównaniu z 2006r.

Powyższe dane świadczą, że Posterunek Policji w Długosiodle w kategorii kradzież z włamaniem odnotował wzrost dynamiki tego typu przestępstw o 3 zdarzenia, przy zmniejszeniu zdarzeń związanych z kradzieżą mienia o 19 w stosunku do 2006r. Jednocześnie stwierdzono spadek dynamiki w kategorii bójki i pobicia o 5 zdarzeń, a odnotowano wzrost o 4 zdarzenia w kategorii uszkodzenie mienia. Ze wszystkich popełnionych przestępstw, nieletni (14 osób) popełnili 8 przestępstw - głównie kradzieże, kradzieże z włamaniami, rozboje, pobicia. We wszystkich przypadkach postępowanie zakończono wynikiem pozytywnym, a akta spraw przesłano do Sądu Rejonowego w Wyszkowie - Wydział III Rodzinny i Nieletnich celem podjęcia merytorycznej decyzji.

Wskaźnik wykrywalności w Posterunku Policji w Długosiodle w 2007r. wyniósł ogólny -65,4%, a o charakterze kryminalnym- 36,4%.

Analizując występowanie zdarzeń kryminalnych pod względem miejsca ich popełnienia stwierdzono, że zdecydowana ich większość głównie kradzieży z włamaniem miała miejsce w rejonie kompleksów domków letniskowych w Starym Bosewie, a do kradzieży głównie dochodziło w Długosiodle w czasie odbywających się targów.

Należy także zaznaczyć, że Posterunek Policji w Długosiodle w 2007r przeprowadził: 63 postępowania administracyjne z czego skierowano do Sądu Grodzkiego 38 wniosków o ukaranie, przeprowadzono 449 interwencji z czego 140 domowych, w wyniku przeprowadzonych interwencji zatrzymano do wytrzeźwienia 20 osób, a ogółem zatrzymano 44 osoby do wytrzeźwienia i wyjaśnienia. Ponadto należy dodać, że w omawianym okresie w postępowaniu mandatowym nałożono 279 MKK łącznie na kwotę 43.550 złotych, z czego 73 mandaty nałożono za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, ponadto zatrzymano 33 dowody rejestracyjne pojazdów mechanicznych, zastosowano 512 pouczeń różnego rodzaju, głównie na kierujących pojazdami. Posterunek Policji w Długosiodle w analizowanym okresie brał udział w programach i akcjach inicjowanych przez KPP Wyszków oraz przeprowadził także szereg działań z zakresu prewencji kryminalnej – spotkań w szkołach, rozmów z mieszkańcami i samorządem i jego przedstawicielami, co powinno spowodować wzrost świadomości mieszkańców odnośnie polepszenia zabezpieczenia swojego mienia i własnego bezpieczeństwa, a także zwiększenia współpracy z policją, co w efekcie winno zaowocować ograniczeniem dynamiki przestępstw i wzrostem wykrywalności, a tym

samym znacznym wzrostem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców na terenie działania Posterunku Policji w Długosiodle .

4. System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Osoby starsze

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Ludzie starzy stanowią w społeczeństwie liczną grupę, dlatego ich potrzeb nie można pominąć. Przedłużanie się życia ludzkiego, zmiany biologiczne i psychiczne powodują konieczność pomocy ze strony osób drugih.

W gminie Długosiodło według ewidencji ludności (stan na marzec 2008) żyje 1271 osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowi 16% ogółu mieszkańców. Wielu z nich ma trudności w samodzielnym wykonywaniu podstawowych czynności życia codziennego. Cierpią na brak aktywności, izolację i osamotnienie. Negatywnym aspektem tej sytuacji jest poczucie odrzucenia osób starszych przez społeczeństwo oraz poczucie bezużyteczności. Brak ofert skierowanych do tej specyficznej grupy powoduje, że całe dni spędzają w domach, w swoich pokojach.

Bardzo ważnym zadaniem powinno być nie organizowanie pomocy ludziom starym, ale pomoc w organizowaniu ich życia, w którym jest miejsce na uczestniczenie we wszystkich sferach życia publicznego, a także aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, celem wykorzystania ich potencjału.

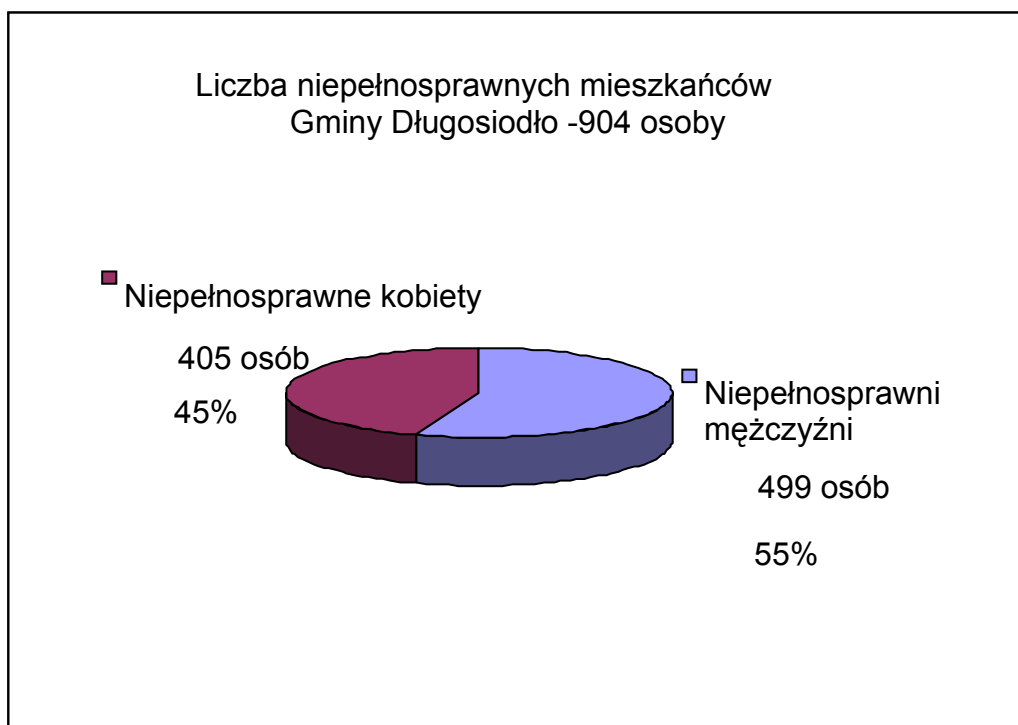
Na terenie gminy Długosiodło nie ma ani jednego ośrodka opieki dla osób starszych. Nie ma także oferty, która pozwoliłaby na co najmniej częściową pomoc rodzinom w opiece nad osobami starszymi, zależnymi.

Istnieje tylko jeden Klub Seniora w Długosiodle, zrzeszający ok. 10-15 osób.

Niepełnosprawność

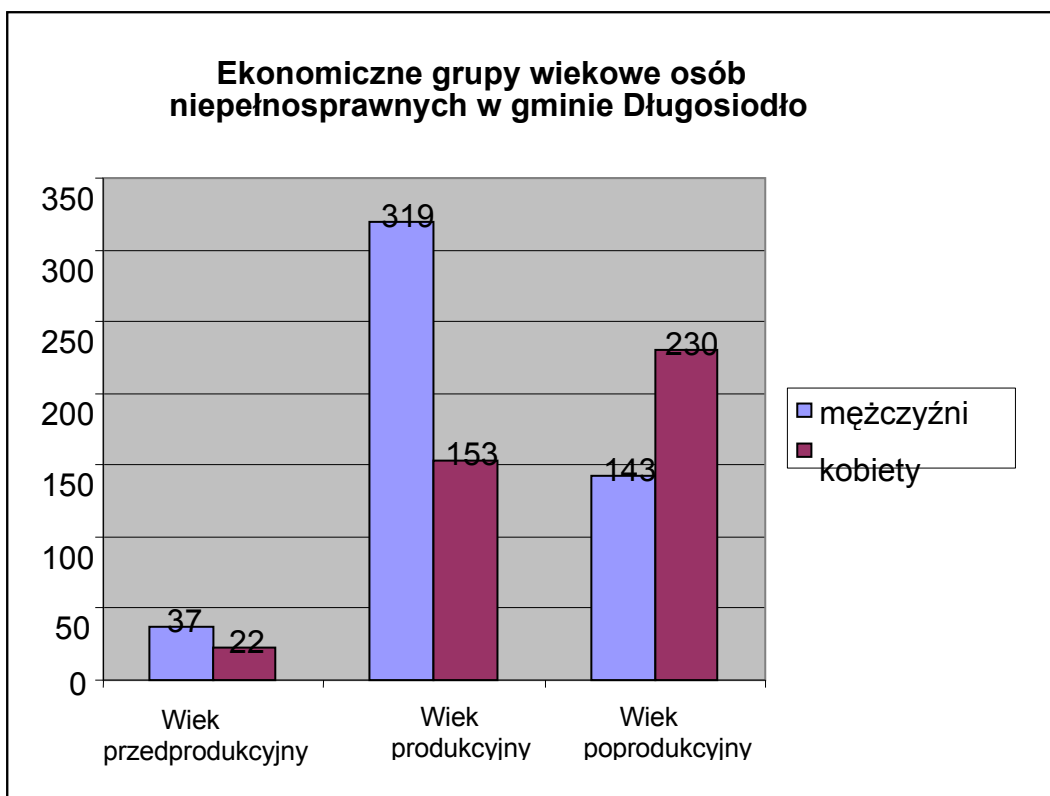
W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej „niepełnosprawność” oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie „niepełnosprawność” jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

WYKRES 2

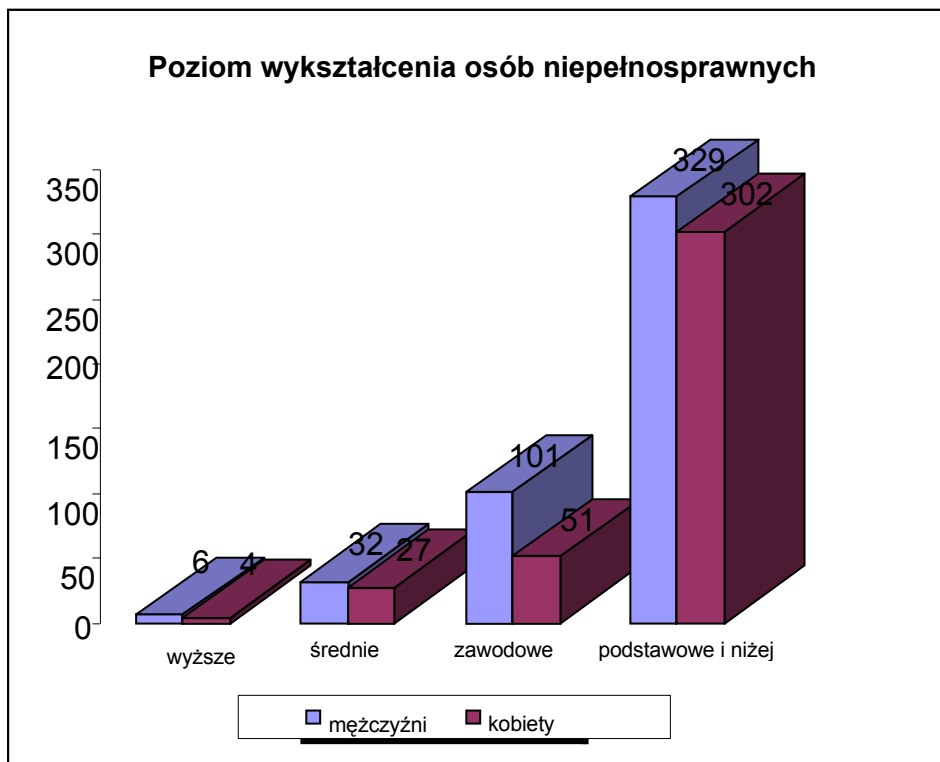
Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002, Gmina wiejska Długosiodło, Warszawa 2003.

WYKRES 3

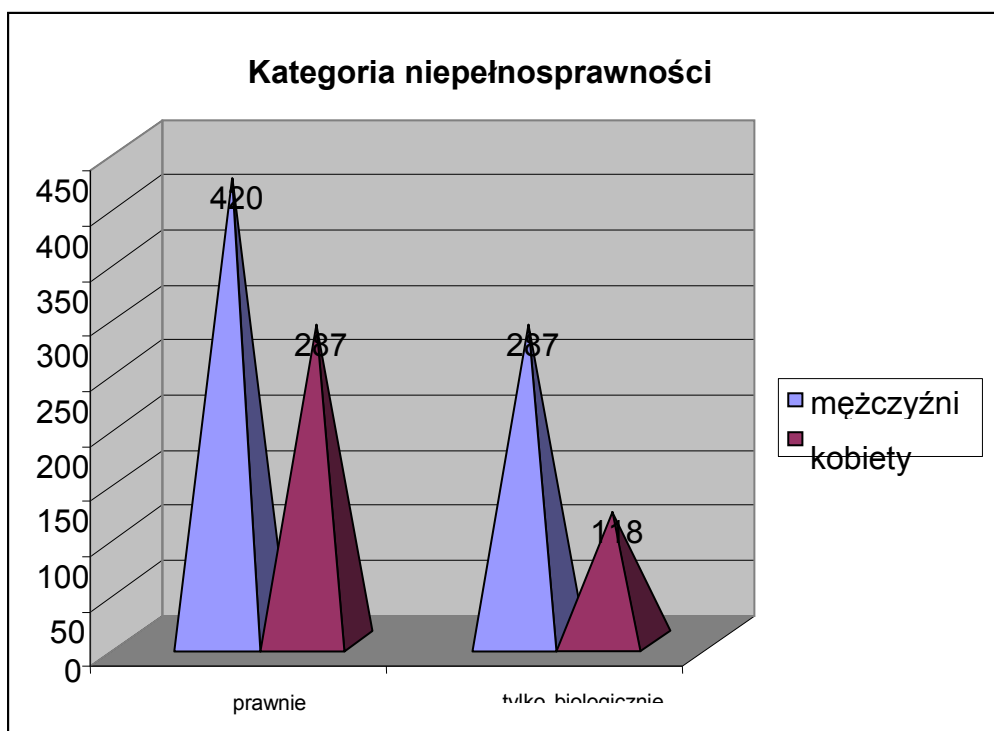
Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002, Gmina wiejska Długosiodło, Warszawa 2003.

WYKRES 4

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002, Gmina wiejska Długosiodło, Warszawa 2003.

WYKRES 5

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002, Gmina wiejska Długosiodło, Warszawa 2003.

Największą grupę osób niepełnosprawnych w gminie stanowią osoby w wieku produkcyjnym (472), następnie są osoby w wieku poprodukcyjnym (373). Najmniejszą grupę stanowią dzieci i młodzież do 18 roku życia – 59 osób. Spośród osób niepełnosprawnych największa grupa (łącznie 631 osób) posiada wykształcenie co najwyżej podstawowe. 152 osoby niepełnosprawne legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, a tylko 59 osób – wykształceniem średnim. Odnotowano także 10 osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym.

Jeśli chodzi o kategorię niepełnosprawności, to odnotowano łącznie 707 osób niepełnosprawnych prawnie oraz tylko 197 osób niepełnosprawnych biologicznie.

Wśród osób niepełnosprawnych jest 182 osoby aktywne zawodowo (126 mężczyzn i tylko 56 kobiet). Tę grupę tworzy 150 pracujących (96 mężczyzn i 54 kobiety). Odnotowano także bardzo liczną grupę niepełnosprawnych biernych zawodowo – jest tu aż 720 osób, tj. 372 mężczyzn i 348 kobiet, w tym 2 osoby – kobieta i mężczyzna – mają nieustalony status na rynku pracy.

5. Rynek pracy i zatrudnienie

Transformacja systemu politycznego i gospodarczego w Polsce zapoczątkowana pod koniec lat osiemdziesiątych zmieniła w zasadniczy sposób sytuację w zakresie zatrudnienia. Pojawiło się bezrobocie rynkowe, zjawisko nieznane w Polsce przez ponad czterdzieści lat. W ciągu następnych piętnastu lat bezrobocie osiągnęło w Polsce takie rozmiary, że stało się jedną z najważniejszych kwestii ekonomicznych i społecznych.

Dotychczasowe tempo wzrostu bezrobocia i obecna jego skala powodują, że dotyczy ono coraz szerszych kręgów społeczeństwa wywołując różne niekorzystne następstwa. Do bezrobocia, które przynosi ujemne skutki ekonomiczne, przejawiające się ubóstwem bezrobotnych i ich rodzin, dochodzą również negatywne skutki społeczne wynikające ze zwiększającej się liczby sytuacji krytycznych i przypadków patologii społecznej.

Tabela 16. Liczba bezrobotnych w gminie Długosiodło w latach 2005-2007

Rok	2005	2006	2007
Gmina Długosiodło	861	734	565
W tym bez prawa do zasiłku	749	634	478

Źródło: Zestawienie własne na podstawie Sprawozdań MIPS-01 za 2005,2006,2007 rok.

Bezrobotni bez prawa do zasiłku są najczęstszymi klientami pomocy społecznej. Grupa tych osób stale rośnie. Są to osoby zubożałe, z niezaspokojonymi podstawowymi potrzebami. Okres pozostawania bez zatrudnienia wynosi zazwyczaj ponad 12 miesięcy, często ponad 24 miesiące. Tak długotrwałe bezrobocie powoduje w rodzinie trwałe zmiany i rodzi patologie. Osoby te utraciły już nadzieję na znalezienie pracy, pogodziły się ze swoją sytuacją i uzależniły się od pomocy społecznej. Grupa osób długotrwałe bezrobotnych potrzebuje nie tylko wsparcia finansowego, lecz również działań w kierunku aktywacji zawodowej, zwiększającej możliwość powrotu na rynek pracy. Bezrobocie powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci.

Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego, zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych jest zjawiskiem masowym.

Kobiety mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni odczuwają większe kłopoty ze znalezieniem zatrudnienia. Wykształcenie, co jest zrozumiałe, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy.

Tabela 17 . Bezrobotni według wieku w gminie Długosiodło.

Lp.	Grupa wiekowa	2005	2006	2007
1.	18-24	205	173	133
2.	25-34	267	207	181
3.	35-44	199	170	111
4.	45-54	153	144	103
5.	55-59	26	31	25
6.	60-64	9	9	12

Zródło: Zestawienie własne na podstawie Sprawozdań MIPS-01 za 2005,2006,2007 rok.

Analizując dane z powyższej tabeli zauważamy, że bardzo liczną grupę bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, w wieku produkcyjnym, rozwojowym. W normalnie funkcjonującym społeczeństwie osoby w tym przedziale wiekowym duży procent dochodów przeznaczają na inwestycje i zagospodarowanie.

Grupą odrzuconą przez rynek pracy są bezrobotni w przedziale wiekowym 45-54 lata. Przeważnie te osoby są długotrwałymi klientami ośrodka pomocy.

Tabela 18. Podział bezrobotnych według wykształcenia.

Lp.	Wykształcenie	2005	2006	2007
1.	Gimnazjum i poniżej	302	268	201
2.	Zasadnicze zawodowe	382	316	215
3.	Średnie ogólnokształcące	21	31	31
4.	Policealne i średnie zawodowe	142	107	106
5.	Wyższe	14	12	12
6.	Ogółem	861	734	921

Źródło: Zestawienie własne na podstawie Sprawozdań MIPS-01 za 2005,2006,2007 rok.

Analizując poziom wykształcenia bezrobotnych z naszej gminy można wyciągnąć wniosek, że najliczniejszą grupę tworzą bezrobotni z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Niepokojący jest fakt coraz większej liczby osób bezrobotnych z wykształceniem średnim i wyższym.

6. Uzależnienia

Alkohol jest przyczyną różnorodnych problemów społecznych i zdrowotnych. Problemy te dotyczą zarówno osób nadużywających alkoholu, jak i całej rodziny alkoholika. Niepokojącym zjawiskiem jest to, że coraz więcej młodych ludzi, często są to dzieci, sięga po alkohol. Inicjacje alkoholowe odbywają się na prywatkach, podwórkach, a także w domach rodzinnych.

Bezpośrednio z nadużywaniem alkoholu wiąże się narastające zjawisko przemocy w rodzinach.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest bardzo trudna do ustalenia. W celu zobrazowania tego zjawiska w skali kraju możemy jedynie się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dane przedstawia poniższa tabela).

Tabela 19. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania problemów Alkoholowych.

Wziąwszy pod uwagę schemat w/w tabeli przypuszcza się, że w gminie Długosiodło liczącej 7972 mieszkańców jest ok. 160 osób uzależnionych od alkoholu.

Liczba dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika wynosi ok. 319 osób.

Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików – ok. 318 osób.

Osoby pijące szkodliwie w gminie Długosiodło – ok. 398-558 osób.

MŁODZIEŻ I ALKOHOL*

1) III klasy gimnazjum - 15-latkowie

- 65,8% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni

(71,5% chłopców, 60,3% dziewcząt);

- 29,2% z nich UPIŁO się w ciągu ostatnich 30 dni

(38,1% chłopców, 20,8% dziewcząt);

2) II klasa szkoły ponadpodstawej - 17-latkowie

- 78,9% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni

(84,6% chłopców, 73,2% dziewcząt);

- 37,2% z nich UPIŁO się w ciągu ostatnich 30 dni

(47,7% chłopców, 26,5% dziewcząt);

* Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD - 2003 ("Europejski Program Badań Ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków" realizowany przez Instytut Psychiatrii i Neurologii we współpracy z Radą Europy. Badanie sfinansowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i PARPA).

* Pełen raport: ESPAD - autor -Janusz Sierosławski (dokument: Alkohol i młodzi Polacy–Badania).

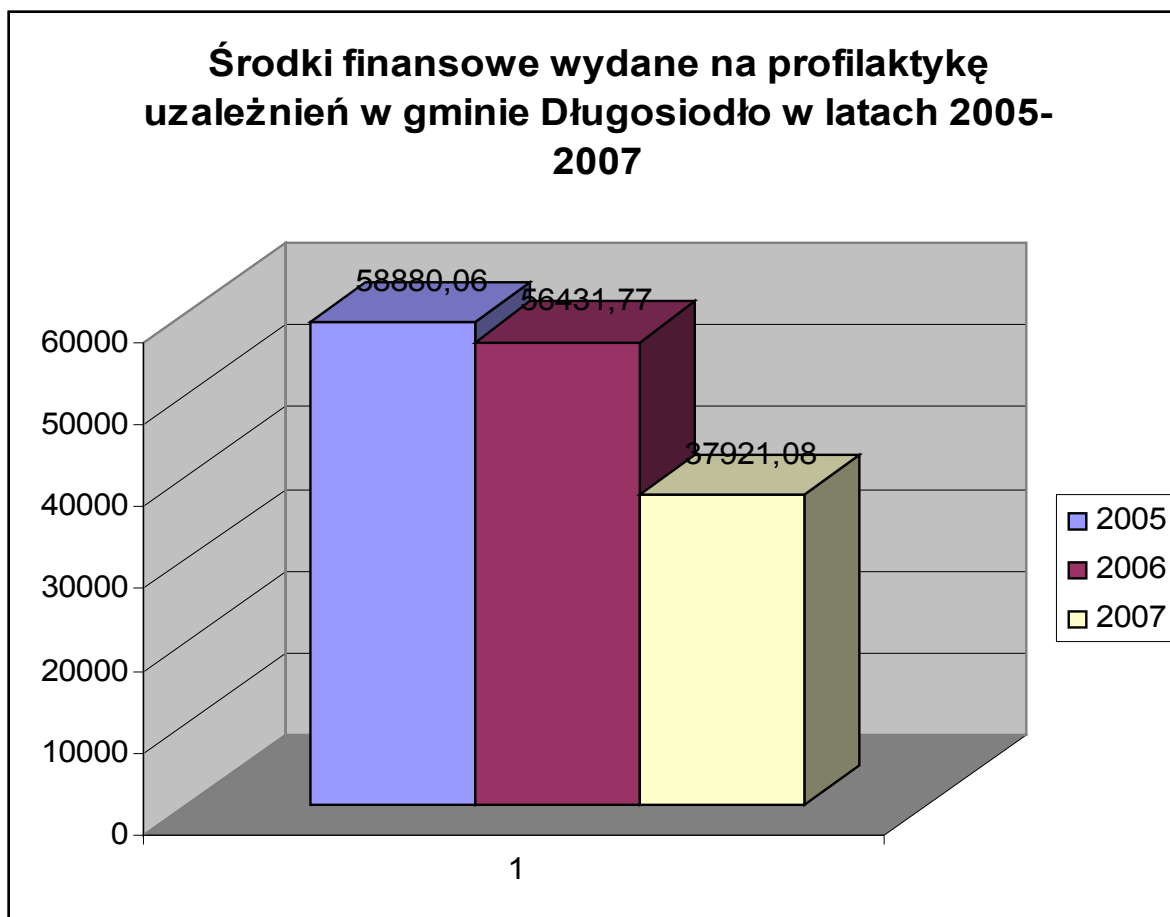
Rozmiary zjawiska uzależnień zawarte w statystykach różnią się od stanu faktycznego. Wziąwszy pod uwagę dane ze sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Długosiodle, społeczność lokalna bardzo często wskazywała na alkoholizm, jako poważny i występujący problem społeczny. W roku 2005 liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 450. Osiemnaście rodzin jako powód trudnej sytuacji życiowej podało m.in. alkoholizm. W 2006 roku na 544 rodzin objętych pomocą społeczną, 21 podało alkoholizm, jako jeden z powodów trudnej sytuacji życiowej. W 2007 roku z pomocy społecznej skorzystało 503 rodziny. 23 rodziny podały alkoholizm, jako podstawowy powód ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej.

W celu ograniczenia lub wyeliminowania zjawiska alkoholizmu konieczne jest prowadzenie odpowiednich działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. W gminie ważną rolę w tym procesie odgrywają programy profilaktyczne podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień.

Komisja co roku ma zabezpieczone w budżecie gminy środki na realizację swoich celów.

Środki GKRPA przeznaczone na profilaktykę uzależnień w latach 2005-2007 przedstawione zostały na poniższym wykresie.

WYKRES 6

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Długosiodle.

Z wykresu wynika, że środki finansowe przeznaczane przez gminę na rozwiązywanie problemów alkoholowych wykazują tendencję malejącą. W roku 2005 GKRPA na walkę z uzależnieniami wydała 58880,06 zł, w roku następnym o 2448,29 zł mniej. Natomiast w 2007 roku na profilaktykę uzależnień przeznaczono 37921,08 zł.

W celu podjęcia skutecznej walki z uzależnieniami w gminie Długosiodło działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. Punkt wykonuje zadania polegające na poradnictwie w zakresie przeciwdziałania i leczenia alkoholizmu, udzielania pomocy psychologicznej osobom uzależnionym od alkoholu i osobom współuzależnionym, motywowania osób z problemem alkoholowym do podjęcia dobrowolnego leczenia, pomocy członkom rodziny osób uzależnionych od alkoholu, wskazywania form i metod rozwiązywania problemów powstających w relacjach między członkami rodziny z problemem alkoholowym. Przy Punkcie Konsultacyjnym rozpoczęła działalność grupa wsparcia.

W interesujących nas latach tj. 2005-2007 w Punkcie odbyły się łącznie 72 dyżury. W sumie daje to 213 godzin pracy. Udzielono 242 porad, w tym 161 osobom nadużywającym alkoholu, 62 członkom rodzin z problemem alkoholowym, 4 kuratorom sądowym, 1 osobie pijącej szkodliwie oraz 14 osobom z innymi problemami natury osobistej. Część osób zgłaszających się do Punktu

Konsultacyjnego dobrowolnie podjęła leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień w Wyszkowie. Do Sądu w Wyszkowie skierowano 23 wnioski o nałożenie przymusowego leczenia odwykowego. Do Punktu wpłynęło 51 wniosków o kontynuowanie postępowania zmierzającego do nałożenia obowiązku leczenia odwykowego, w tym 20 z Posterunku Policji w Długosiodle, 2 od kuratorów sądowych, 9 od pracowników socjalnych GOPS w Długosiodle, 15 od członków rodzin osób nadużywających alkoholu. Ponadto odbyły się 4 spotkania grupy wsparcia dla osób mających w rodzinie kogoś, kto jest uzależniony od alkoholu lub pije nadmiernie. Odbyło się również 6 spotkań o charakterze profilaktycznym z uczniami Szkoły Podstawowej w Długosiodle.

Narkomania staje się obecnie tak jak alkoholizm, poważnym problemem społecznym. Swoim zasięgiem zaczęła obejmować coraz większą liczbę młodych ludzi. Co gorsza, szerzy się nawet wśród dzieci ze szkół podstawowych. Dealerzy dysponują coraz większym asortymentem środków odurzających. Aby je zdobyć wystarczy posiadać niewielkie nawet środki finansowe. Narkotyki można pozyskać w dyskotekach, barach, w pobliżu szkół. Coraz częściej dealerami są koledzy z klasy lub tej samej miejscowości.

Z uwagi na wagę problemu, jego skutki oraz koszty społeczne i zdrowotne należy podjąć działania o charakterze profilaktycznym skierowane do całej społeczności lokalnej. Fakt, iż nie mamy danych o zjawisku narkomanii na terenie naszej gminy nie świadczy niestety o tym, że problem ten nie występuje. Dlatego planując działania profilaktyczne w tym obszarze opierać się należy na szacunkowych danych ogólnopolskich. Konieczna jest w tym zakresie ścisła współpraca i szkolenia nauczycieli, pracowników socjalnych, lekarzy rodzinnych, policji i kuratorów sądowych w celu wczesnego rozpoznania i interwencji, co pozwoli na wypracowanie działań adekwatnych do danej sytuacji.

Z rozeznania środowiskowego oraz ankiet przeprowadzanych przez osoby prowadzące zajęcia w ramach programów profilaktycznych wynika, że młodzież narkotyki kojarzy najczęściej z dobrą zabawą, lepszym samopoczuciem, a nie z zagrożeniem zdrowia i życia. Dlatego koniecznością staje się stworzenie w gminie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

7. Bezdomność

Bezdomność w naszej gminie nie stanowi jeszcze istotnego problemu. Każdy zgłaszany przypadek bezdomności jest sprawdzany indywidualnie przez pracownika socjalnego GOPS w Długosiodle i podejmowane są niezbędne działania w zakresie jego rozwiązania.

Zjawisko bezdomności nie wymaga podejmowania działań zmierzających do zorganizowania placówki stacjonarnej na terenie naszej gminy.

VII. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DŁUGOSIODŁO

W każdym postępowaniu diagnostycznym za najważniejszy element procesu przyjmuje się identyfikację problemów. W tym przypadku chodzi o kwestie społeczne, będące określeniem zasadniczych problemów oraz ich ewentualnego rozwiązania. Poza danymi na temat kwestii problemowej w gminie Długosiodło przedstawionymi w poprzednim podrozdziale, podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne, była ankieta. Narzędzie to trafiło do grup reprezentatywnych wszystkich warstw społecznych z terenu gminy Długosiodło. Ponadto prowadzone były prace warsztatowe Zespołu poświęcone zdiagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych.

Z uzyskanych danych z w/w źródeł wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalnej społeczności.

1) Identyfikacja problemów

Do głównych problemów sfery społecznej zaliczyć trzeba:

a) bezrobocie

Zjawisko to wytwarza wiele ważnych problemów z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego, jak:

- mała aktywizacja zawodowa i poziom przedsiębiorczości;
- wykształcenie ludności charakteryzuje się niedostosowaniem kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy;
- cały kompleks problemów opieki społecznej,
- niskie dochody, w których znaczna część stanowi pomoc socjalna;
- patologie społeczne.

Kwestia bezrobocia w gminie Długosiodło dotyczy głównie osób młodych w wieku 25-34 lata. W tej grupie przeważają kobiety. Z tą dysfunkcją wiąże się bezpośrednio następująca wymieniona przez ankietowanych dysfunkcja, tj. bieda, ubóstwo.

b) ubóstwo

Ankietowani najczęściej podawali, że najbardziej zagrożonymi ubóstwem w gminie są osoby uzyskujące niskie dochody, osoby niezaradne życiowo, osoby dotknięte problemem uzależnień oraz rodziny wielodzietne.

c) alkoholizm

Niekorzystną cechą jest także alkoholizm. Za najczęściej podawaną grupę osób uzależnionych od alkoholu wymienia się osoby bezrobotne, bądź jednego z rodziców rodzin wielodzietnych. Problem

dotyczy picia napojów alkoholowych, głównie piwa i wina przez mieszkańców na skwerku i w sklepach. W gminie brakuje też imprez związanych z profilaktyką przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

d) brak perspektyw dla dzieci i młodzieży

Mieszkańcy gminy skarżą się na brak alternatyw dla dzieci i młodzieży, w tym: brak obiektów kulturalno-sportowych, brak świetlic organizujących zajęcia pozalekcyjne i kółka zainteresowań, brak placów zabaw, etc.

e) niepełnosprawność i długotrwała choroba

Za najważniejszy punkt w/w problemu społeczność lokalna uznała brak dostępu do rehabilitacji, brak pomocy i wsparcia ze strony instytucji służby zdrowia, bariery architektoniczne oraz problemy finansowe (duże koszty leczenia i rehabilitacji).

f) starość

Problemem okazała się także trudna sytuacja życiowa osób starszych. Ankietowani uznali, że osoby starsze borykają się najczęściej z : brakiem opieki ze strony rodziny, chorobami, samotnością, wykluczeniem społecznym, brakiem ofert umożliwiających wyjście z izolacji społecznej.

g) trudne lub niekorzystne zjawiska demograficzne:

*koncentracja ludności w większych miejscowościach powiatu;

*migracja,

*niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności; niski przyrost naturalny; wzrost wskaźników osób niepracujących w stosunku do pracujących, itp.).

h) zbyt małe znaczenia organizacji pozarządowych (NGO) oraz przejmowania przez nie zadań społecznych, w tym tzw. zadań publicznych (będących w kompetencjach administracji publicznej).

2) Grupy społeczne wymagające wsparcia:

- Osoby i rodziny ubogie,
- Osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień,
- Osoby bezrobotne,
- Osoby niepełnosprawne,
- Dzieci i młodzież,
- Osoby starsze, samotne,
- Osoby niezaradne życiowo,
- Osoby niewydolne wychowawczo, nie radzące sobie z opieką i wychowaniem dzieci.

3) Propozycje (wg ankietowanych) poprawy sytuacji środowiska lokalnego w oparciu o obszary:

a) Działania w zakresie sportu i wypoczynku:

- budowa obiektów sportowych, w tym budowa sal gimnastycznych w szkołach,
- utworzenie na wsiach świetlic środowiskowych,

b) Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności:

- łatwiejszy dostęp do służby zdrowia, w tym do specjalistów - stomatolog, ortodonta,
- utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego,
- zwiększenie zainteresowania lekarzy pacjentami,
- profilaktyka i propagowanie zdrowego stylu życia,

4. Działania w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych:

- opieka i pomoc specjalistycznych instytucji ds. osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie pomocy ze strony GOPS,
- zniesienie barier architektonicznych,

5. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- patrole policyjne w godzinach wieczornych i nocnych,
- rozwiązanie problemu bezdomnych psów.

6. Działania w zakresie wsparcia dzieci i rodzin ubogich:

- zwiększenie możliwości zatrudniania bezrobotnych rodziców, w szczególności kobiet,
- pomoc finansowa i rzeczowa.

VIII. ANALIZA MOŻLIWOŚCI GMINY DŁUGOSIODŁO

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Przedmiotem analizy może być przedsiębiorstwo, inwestycja lub dowolna organizacja. Zastosowanie analizy SWOT nie ma praktycznie ograniczeń, ponieważ można ją zaimplementować do dowolnego zdarzenia ze sfery działalności człowieka. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT.

Wnikliwe opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Opracowane zostały czynniki, które obejmują:

- siły (wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną),
- słabości (wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną),
- szanse (zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów),
- zagrożenia (zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów).

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano analizę SWOT z podziałem na treści. Wybór poszczególnych dziedzin uwarunkowany jest tematem opracowania i wiąże się z tymi obszarami, które pośrednio lub bezpośrednio wpływają na politykę społeczną.

Gospodarka gminy Długosiodło

Mocne strony:

- ekologiczne rolnictwo z dużymi możliwościami adaptacyjnymi,
- zwodociągowanie gminy umożliwiające nowoczesną produkcję rolną,
- duża oferta dla inwestorów i przygotowanie terenów pod inwestycje,
- możliwość turystycznego zagospodarowania kompleksów leśnych oraz zbiorników wodnych.

Słabe strony:

- braki w kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków ,
- brak dostatecznie rozwiniętej sfery usług turystycznych,
- niewielkie możliwości dywersyfikacji prowadzonej działalności gospodarczej.

Szanse:

- polityka władz gminy skierowana na rozwój i przyjazna inwestorom,
- możliwości rozwojowe wynikające z wykorzystania wspólnotowych funduszy strukturalnych,
- atrakcyjna lokalizacja połączona z różnorodnością geograficzną terenu.

Zagrożenia:

- brak odpowiedniej polityki państwa oraz wizji rozwoju samorządów w Polsce,
- ciągle zmiany w przepisach prawnych, powodujące problemy z właściwą interpretacją prawa,
- brak inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych, brak zachęt dla inwestorów,
- brak środków finansowych na realizację zadań dotyczących gospodarki gminy.

Bezrobocie i lokalny rynek pracy

Mocne strony:

- wzrost aktywności społecznej poprzez zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych,
- gotowość podejmowania przez młodych ludzi nowych wyzwań i działań,
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.

Słabe strony:

- wysoki poziom bezrobocia, szczególnie wśród ludzi młodych w wieku 25-35 lat,
- niewielki przyrost miejsc pracy na terenie gminy Długosiodło,
- apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych, zjawisko dziedziczenia bezrobocia
- niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych.

Szanse:

- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności poprzez kursy, szkolenia,
- programy aktywizacji zawodowych osób bezrobotnych,
- wzrost liczby miejsc pracy poprzez ożywienie gospodarcze.

Zagrożenia:

- brak miejsc pracy dla ludzi młodych,
- duży odsetek osób bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia,

- niewielka efektywność podejmowanych działań w obszarze aktywizacji bezrobotnych i środków mających poprawić ich konkurencyjność na rynku pracy,
- problem nielegalnego zatrudnienia na terenie gminy.

Oświata w gminie Długosiodło

Mocne strony:

- kompetentna kadra nauczycielska w szkołach gminy,
- korzystanie z nowoczesnych metod nauczania i środków dydaktycznych,
- dostęp szkół do Internetu,

Słabe strony:

- niewystarczająca oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych w stosunku do potrzeb rynku pracy,
- niewystarczająca oferta pozalekcyjna form spędzania czasu wolnego,
- brak systemu poradnictwa psychologiczno-pedagogiczno-terapeutycznego.

Szanse:

- możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych,

Zagrożenia:

- niewystarczające środki z budżetu państwa na cele oświatowe.

Stan bezpieczeństwa w gminie Długosiodło

Mocne strony:

- współpraca funkcjonariuszy policji z władzami gminy i społecznością lokalną,
- wskaźnik przestępczości w gminie poniżej średniej krajowej.

Słabe strony:

- niezadawalający poziom technicznego wyposażenia służb ratowniczych i porządkowych,
- brak motywacji osób zagrożonych wykluczeniem do podejmowania działań mających na celu poprawę własnej sytuacji.

Szanse:

- możliwość skorzystania ze środków unijnych.

Zagrożenia:

- tendencje wzrostowe z zakresu przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich,

- coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych.

Ochrona zdrowia na terenie gminy Długosiodło

Mocne strony:

- działalność dwóch niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz gabinetu stomatologicznego,
- czyste środowisko naturalne,
- dostęp do apteki i punktu aptecznego.

Słabe strony:

- niedobory specjalistów i infrastruktury służby zdrowia,
- brak profilaktyki zdrowotnej,
- niewystarczające środki NFZ na usługi medyczne.

Szanse:

- zwiększanie nakładów finansowych na służbę zdrowia,
- podejmowanie na szczeblu centralnym problemów profilaktyki zdrowotnej.

Zagrożenia:

- brak wsparcia finansowego dla placówek podstawowej opieki zdrowotnej,
- zmiany w ustawodawstwie regulującym finansowanie służby zdrowia,
- afirmacja alkoholu, narkotyków i nikotyny wśród młodzieży.

2. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych i zaspakajanie potrzeb

Na terenie gminy Długosiodło funkcjonują instytucje oferujące pomoc i wsparcie społeczności lokalnej. Lista instytucji opracowana została w ramach prac nad Strategią i przedstawia się następująco:

1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - ul. Kościuszki 2 07-210 Długosiodło
Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji życiowej (materialno-bytowej, zdrowotnej etc.).

2) Gminny Ośrodek Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji - ul. Mickiewicza 15 07-210 Długosiodło

Celem ośrodka jest realizacja następujących zadań:

- udostępnianie nowoczesnych technologii – komputer, internet, bazy danych umożliwiające poruszanie się po współczesnym rynku,
- tworzenie podstaw społeczeństwa informatycznego na obszarach wiejskich,
- inicjowanie i wykorzystywanie aktywności lokalnej w celu łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia i zapobieganie występowania tego rodzaju zjawisk,
- poprawa zatrudnienia poprzez proponowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
- promocja przedsiębiorczości
- zwiększanie spójności społeczno-gospodarczej poprzez przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego w regionach wiejskich
- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i społecznej dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych
- wspieranie, popularyzacja i promowanie twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona oraz udostępnianie dóbr kultury
- tworzenie warunków do rozwoju twórczości, folkloru, rękodzieła artystycznego i ludowego
- nawiązanie, rozwijanie i aktywne prowadzenie międzynarodowych kontaktów w zakresie wymiany kulturalnej dzieci, młodzieży, dorosłych
- koordynacja działalności na terenie gminy w zakresie organizacji imprez kulturalnych i społecznego środowiska lokalnego
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną
- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i niesformalizowanymi grupami mieszkańców w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, wspierających rozwój lokalny
- nadzór nad działalnością świetlic funkcjonujących na terenie gminy
- popularyzowanie sportu i turystyki na terenie gminy oraz podejmowanie przedsięwzięć zapewniających postęp tych dziedzin

Oferta jednostki jest skierowana do grup dzieci i młodzieży uczącej się w szkołach podstawowych i gimnazjum oraz osób dorosłych

3) Publiczne Przedszkola, Szkoły Podstawowe i Gimnazja w gminie Długosiodło

Tabela 20. Oświata w gminie Długosiodło.

Lp.	Nazwa szkoły, adres	Klasy
1	Przedszkole Samorządowe w Długosiodle ul. Kościuszki 3	
2	Przedszkole Samorządowe w Starym Bosewie ul. Rozwojowa 19	
3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Chrzczance Włociańskiej 26	0- 6
4	Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Bosewie ul. Rozwojowa 19	0 - 6
5	Publiczna Szkoła Podstawowa w Długosiodle ul. Kościuszki 5	0 - 6
6	Publiczna Szkoła Podstawowa w Sieczychach 43	0 – 6
7	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dalekiem	0 – 6
8	Publiczna Szkoła Podstawowa w Blochach 60	0 – 6
9	Publiczne Gimnazjum w Starym Bosewie ul. Rozwojowa 19	3 lata
10	Publiczne Gimnazjum Długosiodle ul. Mickiewicza 14	3 lata

Przedszkola, Szkoły Podstawowe i Gimnazja zaspakajają potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży. Ponadto po rozpoznaniu zainteresowań i oczekiwań uczniów i ich rodziców prowadzą zajęcia pozalekcyjne w formie zajęć wyrównawczych i kół zainteresowań.

4) Zespół Szkół – Długosiodło ul. Poniatowskiego 25

W skład Zespołu wchodzi:

- a) Zasadnicza Szkoła Zawodowa – wielozawodowa,
- b) Liceum Profilowane o profilu rolniczo-spożywczym,
- c) Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ,
- d) Szkoła Policealna dla Dorosłych.

5) Ośrodki Przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat:

- w Sieczychach (w budynku PSP w Sieczychach);
- w Starym Bosewie (w budynku PSP w Starym Bosewie).

6) Gminna Biblioteka Publiczna - Długosiodło, ul. Mickiewicza 15

Filie: w Chrzczance Włociańskiej i w Starym Bosewie

Biblioteki gromadzą, przechowują i udostępniają materiały biblioteczne, oferują zbiór książek i innych materiałów źródłowych. Oprócz samych zbiorów, często równie cennym źródłem informacji są ich katalogi.

7) Centrum kształcenia na odległość – Długosiodło ul. Dabrowszczaków 26

Gmina Długosiodło bierze udział w projekcie - Centra Kształcenia na Odległość na Wsiach - realizowanym przez Konsorcjum, w skład którego wchodzi: Centrum Kształcenia Praktycznego i

Ustawicznego w Zielonej Górze, 4 system Polska Sp. z o.o., Ecorys Polska Sp. z o.o. oraz Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnosprawnym Ruchowo. Projekt jest dofinansowywany z funduszy Unii Europejskiej, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie na terenie całego kraju sieci 379 współpracujących ze sobą centrów. Zakłada się, iż centra będą zlokalizowane wyłącznie na terenach wiejskich. Tym samym przyczynią się do zmniejszenia dysproporcji pomiędzy wsią a miastem. W Długosiodle, w Centrum Kultury, przy ulicy Dąbrowszczaków 26, powstało jedno z 379 zaplanowanych Centrów Kształcenia. Jest ono wyposażone w specjalistyczny sprzęt komputerowy, biurowy i kontent merytoryczny.

W ramach swojej działalności będzie prowadziło 50 bezpłatnych szkoleń e-learningowych m.in. z zakresu: informatyki, zarządzania zasobami ludzkimi, szkoleń zawodowych oraz przedmiotowych. W ramach szkoleń przedmiotowych oferowane są kursy z zakresu historii, języka polskiego, matematyki, chemii, fizyki, geografii, biologii i języka obcego, doskonałe dla uczniów szkół średnich przygotowujących się do egzaminu maturalnego. Inne szkolenia w tym m.in. zawodowe, takie jak kursy handlowca, agenta ubezpieczeniowego, grafika komputerowego, księgowości, organizacji agrobiznesu, telemarketingu umożliwiają uzyskanie niezbędnych kwalifikacji lub przekwalifikowanie się osobom nie mogącym znaleźć pracy. Każdy uczestnik, który zakończy szkolenie uzyska certyfikat poświadczający zdobytą wiedzę w danej dziedzinie.

3. Sektor pozarządowy

W gminie Długosiodło funkcjonuje 8 organizacji pozarządowych. Samorząd współpracuje z trzecim sektorem na zasadzie odpowiednich aktów prawa miejscowego. Za podstawowy priorytet współpracy uważa się współdziałanie w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego zakresu pomocy.

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Długosiodło:

1. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło – działania na rzecz mieszkańców gminy;
2. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich - działania na rzecz mieszkańców gminy;
3. Ochotnicza Straż Pożarna (cztery jednostki: Długosiodło, Blochy, Prabuty, Jaszczuły) - pomoc okolicznościowa przy imprezach organizowanych przez Gminę Długosiodło;
4. Parafialny Zespół Caritas – pomoc materialna (żywność) dla mieszkańców gminy Długosiodło, głównie klientów GOPS w Długosiodle.
5. Fundacja Homo Homini - działania na rzecz mieszkańców gminy.

Poza sektorem pozarządowym mieszkańcy gminy mogą angażować się w działalność parafii. Na terenie gminy, przy Kościele Parafialnym pw. Św. Rocha w Długosiodle istnieje chór parafialny powołany przez organistę. Chór działa prężnie i na swoim koncie ma spore osiągnięcia. Daje koncerty, uświetnia imprezy kościelne i ludowe.

Gmina Długosiodło jest także odpowiednim miejscem dla promowania twórców ludowych. Tu mogą realizować się i realizują wszyscy ci, którzy chcą kultywować tradycje ludowe, organizować imprezy artystyczne, zachowywać i promować sztukę ludową i rzemiosło artystyczne.

4. Podsumowanie części diagnostycznej

Zespół diagnozujący problemy społeczne występujące na terenie gminy Długosiodło, korzystał z wielu możliwości, analizował źródła zastane, dane statystyczne takich jednostek jak Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Powiatowy Urząd Pracy itp. Ponadto korzystał z informacji zawartych w analizach diagnostycznych, tj. badaniach ankietowych, analizie SWOT.

Zebrane i przeanalizowane dane pozwoliły wyłonić najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego. Według zespołu diagnozującego obszarami, dla których trzeba zaprogramować działania są:

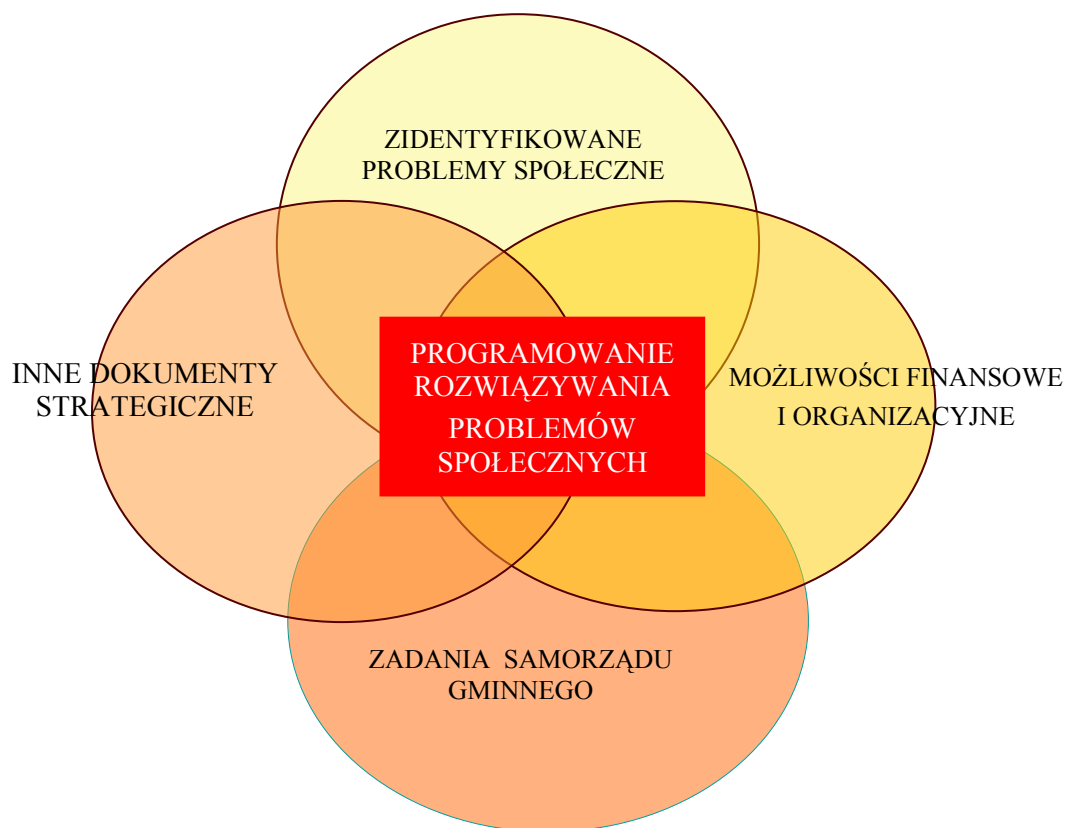
- 1) Pomoc społeczna.
- 2) Rynek pracy i zatrudnienie.
- 3) System oświaty.
- 4) Zdrowie i system opieki zdrowotnej.
- 5) Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne.
- 6) Kultura, tradycja sport, turystyka, rekreacja, ekologia.

Grupy społeczne wymagające wsparcia:

- osoby i rodziny ubogie,
- osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień,
- osoby bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne,
- dzieci i młodzież,
- osoby starsze i samotne,
- osoby niezaradne życiowo,
- osoby, rodziny niewydolne wychowawczo, nie radzące sobie z opieką i wychowaniem dzieci.

ZWIAZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

WYKRES 7

Powyższy wykres posłużył do przedstawienia związku obszarów badawczych z czynnikami, które należy wziąć pod uwagę przy rozwiązywaniu zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych środowiska lokalnego. Największe znaczenie przy planowaniu działań strategicznych mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz środki finansowe.

IX. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

1. Wizja

Głównym zadaniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest sformułowanie wizji, tj. pozytywnego wyobrażenia przyszłości organizacji lub osoby, wprowadzonego na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.

Wizja Gminy Długosiodło:

Gmina Długosiodło-
przyjazna i pomocna, sprzyjająca rozwojowi osobistemu
oraz przeciwdziałająca
wykluczeniu społecznemu
mieszkańców

3. Obszary działania oraz cele Strategii i ich realizacja

Po określeniu wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Długosiodło, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku jej wdrażania oraz po przeprowadzeniu diagnozy prospektywnej, określić należy priorytety, obszary oraz główne cele Strategii.

Wyznaczenie kierunków Strategii wiąże się z jasnym określeniem głównych obszarów działania gminy oraz celów strategicznych w obszarze szeroko pojętej polityki społecznej.

Obszary działań, w których będą realizowane cele strategiczne:

1. Obszar: Pomoc społeczna.

Cel strategiczny: Sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej.

2. Obszar: Rynek pracy i zatrudnienie.

Cel Strategiczny: Pracujące społeczeństwo posiadające kwalifikacje zawodowe adekwatne do potrzeb rynku.

3. Obszar: System oświaty.

Cel Strategiczny: Bogata oferta edukacyjna dla wszystkich grup społecznych z gminy Długosiodło.

4. Obszar: Zdrowie i system opieki zdrowotnej.

Cel Strategiczny: Zapewnienie opieki zdrowotnej mieszkańcom Gminy Długosiodło.

5. Obszar: Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne .

Cel Strategiczny: Gmina Długosiodło bezpieczna i przyjazna mieszkańcom.

6. Obszar: Kultura, tradycja, sport, turystyka, rekreacja, ekologia.

Cel Strategiczny: Gmina wykorzystuje walory przyrodnicze w rozwoju sportu, rekreacji i turystyki oraz korzysta świadomie ze swoich potrzeb kulturowych czerpiąc wzorce z tradycji.

Do osiągnięcia zamierzonych głównych celów niezbędne jest wytyczenie celów szczegółowych. W ramach rozwiązywania problemów społecznych wyznaczone zostały działania szczegółowe, skierowane do poszczególnych grup społecznych.

Poniżej przedstawione zostaną tabele, w których zawarte są cele operacyjne wynikające z obszarów działania oraz celów szczegółowych strategii.

Obszar: **Pomoc społeczna**

Cel strategiczny: **Sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1) zmiana warunków lokalowych i doksztalcenie kadry pracowniczej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	- uczestnictwo kadry w kursach, szkoleniach, studiach podyplomowych	- liczba certyfikatów, dyplomów, zaświadczeń,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
	- pozyskanie środków na budowę Ośrodka i wyposażenie miejsc pracy pracowników GOPS	- dowody zakupu wyposażenia (rachunki, faktury), sprawozdania finansowe, oddanie do użytku budynku Ośrodka Pomocy Społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
	- doskonalenie umiejętności posługiwania się kontraktem socjalnym	- liczba zawartych kontraktów socjalnych, zaświadczenia pracowników z przebytych kursów, szkoleń, ankiety oceniające jakość pracy i efekty	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
	- popularyzacja „Niebieskiej karty”	- liczba założonych „Niebieskich Kart”, zaświadczenia pracowników z przebytych kursów, szkoleń, ankiety oceniające jakość pracy i efekty	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
2) wprowadzenie nowych form pracy z klientem	- organizowanie grup wsparcia dla osób i rodzin	- ilość grup wsparcia, lista osób uczestniczących w	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Długosiodle	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka

	<p>dysfunkcyjnych</p> <p>- prowadzenie mediacji rodzinnych poprzez zatrudnienie bądź przeszkolenie pracowników</p> <p>- utworzenie Centrum Poradnictwa dla Rodzin i zatrudnienie specjalistów (psycholog, prawnik, terapeuta ds. uzależnień, logopeda, doradca zawodowy, pedagog)</p> <p>- pozyskiwanie środków na zadania związane z realizacją nowych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych</p>	<p>spotkaniach grup wsparcia, ankiety oceniające jakość pracy i efekty,</p> <p>- liczba pracowników zajmujących się mediacjami, liczba podejmowanych mediacji, ankiety oceniające jakość pracy i efekty,</p> <p>- dowody zakupu wyposażenia (rachunki, faktury), sprawozdania finansowe, oddanie do użytku budynku Centrum Poradnictwa dla Rodzin, liczba zatrudnionych specjalistów, rejestr klientów Centrum</p> <p>- liczba osób zajmujących się realizacją nowych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, liczba uczestników zajęć, sprawozdania z przebiegu działań, ankiety oceniające jakość i efekty pracy</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p> <p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p> <p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p> <p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>
<p>3) usprawnienie systemu współpracy ze wszystkimi instytucjami, organizacjami i grupami</p>	<p>- opracowanie sprawnego systemu wymiany informacji oraz zakresu współpracy instytucji</p>	<p>- sprawozdania z działań na rzecz zwiększania skuteczności interwencji w rodzinach w przypadku</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Szkoły, Służba Zdrowia,</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>

nieformalnymi mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych	działających w sferze polityki społecznej	przemocy domowej,			
	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie animatorów poprzez współpracę z nauczycielami, lekarzami, kuratorami, pielęgniarkami, psychologami, prawnikami, - realizacja uchwalonego przez Radę Gminy programu współpracy z organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba animatorów, sprawozdania z działań, ankiety oceniające jakość i efekty pracy - sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
4) aktywizacja społeczności lokalnej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup szczególnego ryzyka	- tworzenie instytucjonalnego (działania) wsparcia dla lokalnych inicjatyw społecznych – Centrum Aktywności Lokalnych oraz inicjowanie i wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych	- liczba powstały grup samopomocowych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
	- poszukiwanie i wspieranie lokalnych liderów społecznych	- liczba liderów społecznych, ankiety ewaluacyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe
	- organizowanie wsparcia psychicznego, środowiskowego, medycznego dla osób z zaburzeniami	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług psychologicznych, opiekuńczych,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe

	<p>psychicznymi oraz ich rodzin</p> <p>- zwiększenie zakresu i dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych, w tym specjalistycznych</p>	<p>rehabilitacyjnych</p> <p>- liczba osób korzystających z usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych (w tym specjalistycznych), liczba podpisanych umów ze specjalistami</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>
	<p>- tworzenie warunków do podejmowania różnych form aktywności osób z zaburzeniami psychicznymi jako podstawy społecznej integracji</p>	<p>- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>
	<p>- rozwijanie edukacji społecznej sprzyjającej akceptacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a szczególnie z zaburzeniami psychicznymi</p>	<p>- liczba spotkań edukacyjnych, integracyjnych, liczba uczestników spotkań</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>
	<p>- organizowanie warsztatów terapii zajęciowej</p>	<p>- liczba uczestników warsztatów, sprawozdania z działania warsztatów, ankiety ewaluacyjne</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Budżet Gminy, budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, środki pozabudżetowe</p>

Obszar: **Rynek pracy i zatrudnienie**

Cel Strategiczny: **Pracujące społeczeństwo posiadające kwalifikacje zawodowe adekwatne do potrzeb rynku**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1) aktywizacja zawodowa ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych, ludzi młodych oraz kobiet	- organizowanie kursów zawodowych	- lista obecności na szkoleniach, kursach, liczba uzyskanych zaświadczeń, liczba osób, które podjęły pracę	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- stworzenie doradztwa zawodowego i prawnego	- sprawozdanie z przebiegu działania, ankiety oceniające jakość i efekty pracy, liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego i prawnego	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie klubu pracy na bazie istniejących zasobów np. Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	- sprawozdania z przebiegu działania, ankiety oceniające jakość i efekty pracy, liczba osób korzystających z pomocy klubu pracy	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- organizowanie robót publicznych, prac społeczno-użytecznych, staży	- liczba osób zatrudnionych przy robotach publicznych, pracach społecznie-użytecznych, stażach	Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- organizowanie grup wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych	- lista osób uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia, ankiety oceniające jakość pracy i	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	<p>- organizowanie giełd pracy</p> <p>- promowanie przykładów aktywności zawodowej kobiet poprzez seminaria, szkolenia, kursy</p> <p>- usprawnienie pracy Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji</p>	<p>efekty,</p> <p>- liczba osób zainteresowanych, sprawozdania, ankiety ewaluacyjne</p> <p>- lista obecności na szkoleniach, kursach seminariach, liczba uzyskanych zaświadczeń,</p> <p>- sprawozdania rzeczowo-finansowe</p>	<p>Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki Gminnego Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, środki pozabudżetowe</p>
<p>2) wspieranie i inicjowanie nowych miejsc pracy, w tym samozatrudnienia</p>	<p>- wspieranie małej przedsiębiorczości</p> <p>- tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości dla nowych przedsiębiorców</p> <p>- zmiana prawa lokalnego na rzecz osób zakładających działalność gospodarczą</p>	<p>- liczba wydanych decyzji na prowadzenie działalności gospodarczej</p> <p>- sprawozdania, ankiety oceniające jakość i efekty pracy,</p> <p>- weryfikacja dokumentów zmieniających prawo lokalne w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe</p> <p>Wójt i Rada Gminy</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>

	- tworzenie spółdzielni socjalnych	- liczba zarejestrowanych spółdzielni, sprawozdania z działalności	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- inicjowanie działań zmierzających do samozatrudnienia	- liczba wydanych decyzji na prowadzenie działalności gospodarczej	Urząd Gminy, Powiatowy Urząd pracy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
3) poszerzenie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy	- promowanie nowych rozwiązań rynku pracy typu – TELE PRACA	- sprawozdania, ankiety ewaluacyjne	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy,	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie klas tematycznych, profili kształcenia zgodnych z potrzebami rynku pracy	- sprawozdania dyrektora szkoły na temat powstania klas, uchwała rady powiatu, liczba i tematyka nowopowstałych kierunków nauczania, liczba osób podejmujących naukę na nowych kierunkach	Urząd Gminy, Zespół Szkół	2008-2015	Powiatowy Urząd pracy, środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
4) rozwój systemu doradztwa zawodowego	- usprawnienie i poszerzenie działań ośrodka doradztwa rolniczego w zakresie zmiany profili gospodarstw rolnych	- liczba uczestników spotkań w zakresie doradztwa rolnego, ankiety oceniające jakość i efekty pracy,	Urząd Gminy, Ośrodek Doradztwa Rolnego, Starostwo Powiatowe	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

Obszar: **System oświaty**

Cel Strategiczny: **Bogata oferta edukacyjna dla wszystkich grup społecznych z gminy Długosiodło**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1. polepszenie warunków lokalowych w placówkach oświatowych i przyszkolnych	- tworzenie nowych przedszkoli i utrzymywanie istniejących zgodnie z potrzebami środowiska	- liczba przedszkoli, sprawozdania z działalności, lista uczniów, liczba nauczycieli	Urząd Gminy, Przedszkola	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- budowa i doposażenie istniejących placów zabaw	- liczba placów zabaw	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie i doposażenie klubów sportowych	- liczba klubów sportowych, liczba klientów, sprawozdania,	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie i finansowanie świetlic opiekuńczo – wychowawczych wspierających rodzinę w wychowaniu i opiece nad dzieckiem	- liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych, liczba uczestników, sprawozdania	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie świetlic środowiskowych, szkolnych oraz doposażenie ich w sprzęt sportowy, muzyczny, multimedialny, komputerowy, materiały do prowadzenia zajęć,	- liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych, liczba uczestników, sprawozdania rzeczowe i finansowe	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- doposażenie szkół w sprzęt komputerowy, multimedialny, muzyczny,	- sprawozdania finansowe, rzeczowe, dowody zakupu (faktury)	Urząd Gminy, Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	<p>sportowy, pomoce dydaktyczne</p> <p>- utworzenie stołówek szkolnych w każdej szkole,</p> <p>- tworzenie punktu z wyposażeniem na prowadzenie zajęć korekcyjnych</p>	<p>- liczba stołówek,</p> <p>- liczba dzieci korzystających z zajęć korekcyjnych, sprawozdania merytoryczne</p>	<p>Szkoły, Urząd Gminy</p> <p>Szkoły</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>
<p>2. rozwój kapitału ludzkiego poprzez wspieranie edukacji pozaszkolnej oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych</p>	<p>- szkolenia, kursy, studia podyplomowe dla kadry</p> <p>- doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz tworzenie nowych etatów</p> <p>- wsparcie pedagogiczno-psychologiczne w przedszkolach</p> <p>- organizowanie kół zainteresowań w szkołach i świetlicach środowiskowych</p> <p>- organizowanie wspólnych zajęć integrujących oraz aktywizujących osoby niepełnosprawne na rzecz dzieci</p>	<p>- liczba osób z ukończonymi kursami, szkoleniami, studiami podyplomowymi</p> <p>- liczba zatrudnionych specjalistów, liczba osób z ukończonymi kursami, szkoleniami,</p> <p>- liczba specjalistów, liczba dzieci korzystających z pomocy specjalistów</p> <p>- liczba kół zainteresowań, liczba uczestników, sprawozdania, ankiety ewaluacyjne</p> <p>- liczba zajęć, liczba uczestników spotkań, sprawozdania, ankiety ewaluacyjne</p>	<p>Szkoły</p> <p>Szkoły</p> <p>Szkoły</p> <p>Szkoły</p> <p>Szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>

	- usprawnienie systemu kształcenia na odległość	- liczba klas, liczba uczniów,	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- inicjowanie nowych form zdobywania wiedzy	- rodzaje nowych form kształcenia, liczba uczestników, sprawozdawczość	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- wspieranie form edukacyjnych dla niepełnosprawnych	- rodzaje i liczba form edukacyjnych dla niepełnosprawnych, liczba uczestników zajęć,	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie klas integracyjnych	- liczba klas, liczba uczniów,	Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- utworzenie klubu wolontariatu dla niepełnosprawnych	- liczba wolontariuszy, sprawozdania z przebiegu działania klubu	Szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
3. wzbogacenie i poszerzenie oferty pozalekcyjnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem małych miejscowości	- wyłanianie i przeszkolenie liderów młodzieżowych	- liczba liderów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie kół zainteresowań, zespołów muzycznych i tanecznych, klubów miłośników i młodzieżowych, sportowych, świetlic środowiskowych,	- plan zajęć, listy uczestników, dokumentacja z przebiegu działania, sprawozdania, ankiety ewaluacyjne	Szkoły, Urząd Gminy, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

Obszar: **Zdrowie i System opieki zdrowotnej**

Cel Strategiczny: **Zapewnienie opieki zdrowotnej mieszkańców Gminy Długosiodło**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1. zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz doskonalenie kadry medycznej	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie centrum rehabilitacji i zatrudnienie odpowiednich specjalistów - zwiększenie personelu medycznego o specjalistów z różnych dziedzin - podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego (szkolenia i kursy) 	<ul style="list-style-type: none"> - dowody zakupu wyposażenia (rachunki, faktury), sprawozdania finansowe, oddanie do użytku centrum rehabilitacji, liczba zatrudnionych specjalistów, liczba pacjentów - liczba nowych lekarzy i pielęgniarek - liczba lekarzy i pielęgniarek z ukończonymi kursami, certyfikatami, zaświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> Służba Zdrowia, Urząd Gminy Służba Zdrowia Służba Zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> 2008-2015 2008-2015 2008-2015 	<ul style="list-style-type: none"> Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe Środki pozabudżetowe Środki pozabudżetowe
2. poszerzenie wiedzy mieszkańców z zakresu zdrowego stylu życia. Działania profilaktyczne i edukacyjne na temat zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie badań profilaktycznych oraz przesiewowych - kampanie informacyjne przy okazji organizowanych imprez lokalnych - organizowanie „białych niedziel” 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób poddanych badaniom profilaktycznym i przesiewowym - liczba kampanii informacyjnych - Liczba organizowanych „białych niedziel”, liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> Służba Zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Służba Zdrowia, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji Służba Zdrowia, Szkoły, Gminne Centrum Informacji, Kultury, 	<ul style="list-style-type: none"> 2008-2015 2008-2015 2008-2015 	<ul style="list-style-type: none"> Środki budżetu Gminy , środki pozabudżetowe Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	- pogadanki, warsztaty na temat zdrowego stylu życia	- liczba uczestników spotkań, liczba zorganizowanych spotkań, ankiety ewaluacyjne	Sportu i Rekreacji Służba Zdrowia oraz jednostki organizacyjne gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- współpraca personelu medycznego z jednostkami gminy	- sprawozdania z przebiegu spotkań	Służba Zdrowia, Gmina Długosiodło, Szkoły	2008-2015	Środki pozabudżetowe
	- organizowanie kampanii profilaktycznych (alkoholizm, narkomania i inne)	- lista uczestników spotkań, ankiety ewaluacyjne	Służba Zdrowia, Gmina Długosiodło	2008-2015	Środki pozabudżetowe
	- zorganizowanie punktu informacyjnego – infolinia z zakresu systemu opieki zdrowotnej	- rejestr udzielonych informacji, sprawozdania z przebiegu działania punktu	Służba Zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- rozwój / usprawnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	- liczba świadczonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	Służba Zdrowia, Gmina Długosiodło, Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- organizowanie jednorazowych akcji zdrowotnych propagujących zdrowy styl życia, np. bieg mieszkańców	- liczba akcji zdrowotnych, liczba uczestników, sprawozdawczość	Służba Zdrowia, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- organizowanie festynów o tematyce zdrowotnej	- liczba imprez, liczba uczestników imprez	Służba Zdrowia, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	- organizowanie konkursów promujących zdrowie	- liczba zorganizowanych konkursów, lista osób zainteresowanych oraz laureatów	Służba Zdrowia, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki pozabudżetowe
3. działania na rzecz aktywizacji osób starszych i samotnych	- utworzenie klubów seniora	- liczba powstałych klubów seniora, liczba uczestników	Służba Zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- usprawnienie pomocy sąsiedzkiej	- liczba osób objętych pomocą sąsiedzką	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Służba Zdrowia	2008-2015	Środki pozabudżetowe

Obszar: **Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne**

Cel Strategiczny: **Gmina Długosiodło bezpieczna i przyjazna mieszkańcom**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1. podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zapewnienie stałego / całodobowego nadzoru służb bezpieczeństwa	- udoskonalenie działania służb bezpieczeństwa poprzez zwiększenie liczby funkcjonariuszy policji,	- liczba etatów, sprawozdania finansowe i rzeczowe, analiza stanu bezpieczeństwa	Komenda Powiatowa Policji, Urząd Gminy, Posterunek Policji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- zwiększenie obiektów obserwacji w instytucjach gminnych(alarmy, monitoring)	- liczba obiektów obserwacji	Komenda Powiatowa Policji, Urząd Gminy, Posterunek Policji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- uzupełnianie znaków drogowych (poziomych i pionowych)	- liczba znaków drogowych,	Rejon Dróg Publicznych, Urząd Gminy, Posterunek Policji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
2. profilaktyka i edukacja w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym dzieci, młodzieży i dorosłych	- organizowanie kampanii edukacyjnych i informacyjnych, szkoleń, konkursów, spotkań w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zakup materiałów edukacyjnych, ulotek)	- liczba zorganizowanych spotkań, liczba uczestników spotkań, ankiety oceniające jakość pracy i efekty,	Posterunek Policji, Szkoły, Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- profilaktyka uzależnień poprzez tworzenie grup wsparcia i samopomocowych	- liczba grup wsparcia, lista osób uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia, ankiety oceniające jakość pracy i efekty,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	<p>- kampanie, szkolenia, warsztaty i inne działania mające na celu zmianę postaw osób uzależnionych</p> <p>- zwiększanie wymiaru i zakresu działań punktu konsultacyjnego na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin (uświadamianie osób współuzależnionych i pokazanie alternatyw na inny sposób życia)</p> <p>- wspieranie osób współuzależnionych poprzez dostęp do specjalistów (usamodzielnianie ich, wsparcie psychologiczne, finansowe i rzeczowe)</p> <p>- organizowanie projektów zmieniających pasywne i negatywne postawy mieszkańców wobec osób uzależnionych</p>	<p>- liczba osób objętych działaniem profilaktycznym, liczba kampanii, spotkań, szkoleń, ankiety oceniające jakość pracy i efekty,</p> <p>- liczba godzin przyjęć, rejestr klientów, analiza porównawcza działania punktu konsultacyjnego</p> <p>- liczba osób objętych działaniem terapeutycznym oraz pomocą, sprawozdania,</p> <p>- liczba projektów</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Szkoła</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>
<p>3. usprawnienie współpracy instytucji i organizacji w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym</p>	<p>- wprowadzenie systemu współpracy pomiędzy policją, jednostkami organizacyjnymi gminy, sądem - powołanie koalicji w zakresie bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>- liczba spotkań koalicjantów, sprawozdania</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Szkoła, Sąd, Urząd Gminy</p>	<p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne opracowanie i realizacja lokalnych programów społecznych (alkoholizm, narkomania i przemoc domowa) - organizowanie prac społecznych dla młodzieży, która dopuściła się chuligaństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - weryfikacja programów społecznych, liczba osób uczestniczących w opracowaniu programów - liczba miejsc pracy, liczba osób zatrudnionych do prac społecznie – użytecznych 	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Szkoły, Urząd Gminy</p> <p>Posterunek Policji, Urząd Gminy</p>	<p>2008-2015</p> <p>2008-2015</p>	<p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p> <p>Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe</p>
4. poszerzenie działań na rzecz aktywnego wsparcia osób uzależnionych i zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie narażonych	- powołanie i wyłonienie animatorów społecznych,	- liczba przeszkolonych animatorów,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- aktywne zagospodarowanie czasu trudnej młodzieży	- rodzaje i formy aktywnego zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży	Policja, Szkoły	2008-2015	Środki pozabudżetowe
	- tworzenie grup Anonimowych Alkoholików oraz organizowanie warsztatów zajęciowych dla AA	- liczba grup, liczba klientów, sprawozdawczość, rodzaje warsztatów	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- aktywizacja społeczna poprzez warsztaty zajęciowe	- liczba i rodzaje warsztatów zajęciowych, lista uczestników, sprawozdawczość	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Szkoły	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- organizowanie projektów poprzez aktywne włączenie beneficjentów pomocy społecznej	- liczba projektów, liczba zaktywizowanych beneficjentów	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- warsztaty postawy	- liczba i rodzaje	Gminny Ośrodek Pomocy	2008-2015	Środki budżetu Gminy,

	obronnej dla ofiar przemocy domowej	warsztatów, liczba uczestników warsztatów	Społecznej, Policja, Szkoły		środki pozabudżetowe
--	-------------------------------------	---	-----------------------------	--	----------------------

Obszar: **Kultura, tradycja, sport, turystyka, rekreacja, ekologia**

Cel Strategiczny: **Gmina wykorzystuje walory przyrodnicze w rozwoju sportu, rekreacji i turystyki oraz korzysta świadomie ze swoich potrzeb kulturowych czerpiąc wzorce z tradycji**

Cele operacyjne	Działania	Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Realizatorzy działań	Czas realizacji	Przewidywane źródła finansowania
1. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego Gminy, tworzenie, gromadzenie, dokumentowanie, udostępnianie dóbr kultury	- publikacje promujące dobra kultury gminy	- ilość potencjalnych odbiorców – czytelników	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna	2008-2015	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło, Gminna Biblioteka Publiczna w Długosiodle, Urząd Gminy, środki pozabudżetowe
	- tworzenie, gromadzenie, dokumentowanie, udostępnianie dóbr kultury	- liczba i rodzaje dokumentów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna	2008-2015	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, środki pozabudżetowe
2. Poszerzanie działań w zakresie kultywowania tradycji (narodowych, historycznych, regionalnych)	- organizowanie wystaw, wernisaży, warsztatów z artystami lokalnymi i spoza gminy (muzycy, fotograficy, dziennikarze)	- lista bezpośrednich i pośrednich beneficjentów projektów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna Fundacja Homo Homini	2008-2015	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, środki pozabudżetowe
	- rozbudzenie zainteresowań poprzez organizowanie warsztatów, przeglądów muzycznych, plastycznych, fotograficznych, technicznych	- listy obecności uczestników warsztatów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło	2008-2015	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, środki pozabudżetowe

	- organizowanie cyklicznych i okolicznościowych imprez gminnych z aktywnym udziałem społeczności lokalnej	- obecność bezpośrednich odbiorców – liczba uczestników imprezy, ilość imprez	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło	2008-2015	Środki pozyskane z zewnątrz Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło Urząd Gminy
	- reaktywowanie dawnych obrzędów: zapusty, wianki, topienie marzanny, kuligi, jarmarki, dożynki, wieńce, palmy	- liczba bezpośrednich beneficjentów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji, Klub Seniora Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji,
	- pielęgnowanie, odrestaurowanie, konserwacja miejsc pamięci narodowej	- liczba odrestaurowanych miejsc pamięci	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- inicjowanie i wspieranie organizujących się grup społecznych w zakresie kultury i tradycji	- liczba powstających nieformalnych grup działania zaangażowanych w prace na rzecz rozwoju kultury i kultywowania tradycji	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- wybudowanie nowych bądź zaadoptowanie istniejących wielkich domów kultury oraz ich wyposażenie	- liczba nowych i wyremontowanych obiektów, wysokość pozyskanych środków, sprawozdawczość	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
3) tworzenie i rozwój infrastruktury w	- rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej	- liczba beneficjentów korzystających z	Gminne Centrum Informacji, Kultury,	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

dziedzinie sportu, rekreacji, turystyki itp.	- budowa lub modernizacja boisk wiejskich	informacji turystycznej - liczba boisk wiejskich, sprawozdawczość rzeczowo-finansowa	Sportu i Rekreacji Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- pozyskanie, bądź doskonalenie kadry instruktorskiej	- liczba instruktorów	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- popularyzowanie sportu, turystyki przez konkursy, zawody sportowe itp.	- liczba zawodów, konkursów sportowych itp.	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
4) Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć o charakterze sportowym, rekreacyjnym, kulturalnym, tradycyjnym	- wspieranie inicjatyw integrujących społeczność lokalną poprzez organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych	-liczba imprez, liczba liderów, liczba uczestników imprez	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- wspieranie samozatrudnienia w dziedzinie turystyki-przewodnicy, gospodarstwa agroturystyczne	- liczna powstałych gospodarstw agroturystycznych, liczba przewodników	Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- wspieranie formalnych i nieformalnych grup działających przy kościele	- ilość powstających lokalnych grup działania	Parafia pw. Św. Rocha	2008-2015	Środki pozabudżetowe
	- pobudzanie i wspieranie nieformalnych grup działających na terenie	- liczba powstałych grup	Urząd Gminy, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

	gminy w dziedzinie kultury, sportu, tradycji - promowanie lokalnej marki i produktów regionalnych oraz rękodzieła	- ilość produktów na rynku zbytu	Rekreacji Urząd Gminy, Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
5) Podnoszenie świadomości ekologicznej i dbałość o walory przyrodnicze Gminy	- budowa ścieżek rowerowych,	- liczba i długość wybudowanych ścieżek	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- oznakowanie szlaków turystycznych	- długość oznakowanych szlaków	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- umieszczanie tablic informacyjnych o obiektach zabytkowych i atrakcyjnych miejscach turystycznych, rekreacyjnych w gminie	- ilość oznakowanych obiektów	Urząd Gminy	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe
	- zachęcanie do otwierania gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych	- ilość nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, ilość przeprowadzonych konsultacji	Urząd Gminy Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Długosiodło	2008-2015	Środki budżetu Gminy, środki pozabudżetowe

4. Monitoring i ewaluacja

Do efektywnego zarządzania wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych konieczne jest systematyczne zbieranie, analiza i ocena danych dotyczących wdrażanych projektów.

To działanie będzie pomocne dla:

- poprawy przebiegu i efektywności podejmowanych w ramach Strategii działań,
- dokonania przeglądu realizacji Strategii,
- zaplanowania nowych, bądź uzupełnienia dodatkowych celów Strategii, etc.

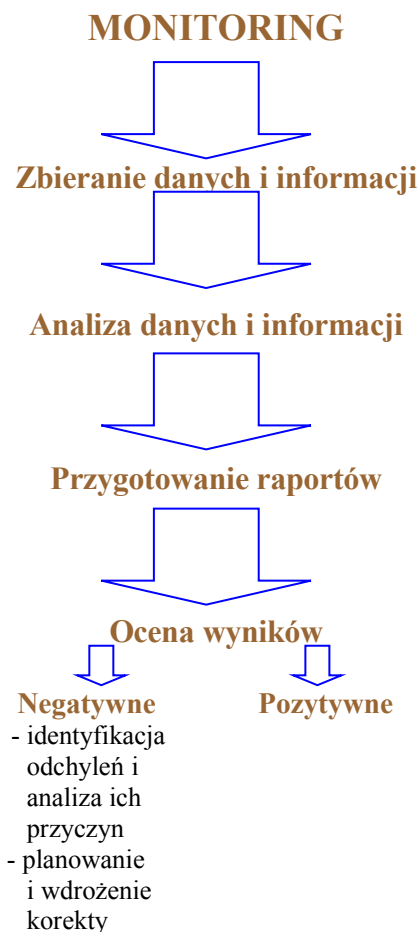
Źródłem informacji o przebiegu realizacji projektów są:

1. monitoring
2. ewaluacja

Monitoring ma na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażanych programów, poprzez zbieranie rzetelnych i wiarygodnych danych na temat programów, realizowanych w ich ramach zadań, porównywaniu ich z założonymi wskaźnikami i ewentualnie na ich podstawie formułowanie zmian w dokumencie Strategii, bądź planowaniu nowych projektów

WYKRES 8.

Uproszczony schemat monitoringu.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji. Obejmuje wydawanie opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do znanych celów, kryteriów i wartości.

Etapy procesu ewaluacji:

1. Określenie tematu ewaluacji.
2. Postawienie pytań kluczowych – pytań, na które szukamy odpowiedzi.
3. Sformułowanie kryteriów wartościowania i obowiązujących w organizacji standardów.
4. Ustalenie jakie zagadnienia należy przeanalizować w celu udzielenia odpowiedzi na pytania ewaluacyjne.
5. Zidentyfikowanie źródeł potrzebnych informacji.
6. Wybranie metod pracy – badanie ankietowe, wywiady, obserwacja, analiza dokumentów itp.
7. Opracowanie narzędzi – formularze ankiet, wytyczne do wywiadów, etc.
8. Przygotowanie harmonogramu ewaluacji oraz narzędzia monitoringu.

W celu badania postępów w realizacji Strategii zostanie powołany przez Wójta Gminy (w formie załącznika do Strategii) Zespół ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pracę Zespołu będzie nadzorował koordynator (Zastępca Wójta Gminy). Koordynator będzie odpowiedzialny za zwoływanie spotkań Zespołu. Ponadto w jego obowiązku będzie określanie planu pracy na najbliższy rok, ocena realizacji zadań, zbieranie danych, informacji od realizatorów usług. Zespół będzie składał Wójtowi sprawozdania z realizacji Strategii, a także będzie odpowiedzialny za aktualizację Strategii. Aktualizacja będzie dokonywana na wniosek partnerów społecznych, nie częściej niż raz w roku. Wszelkie, niezbędne zmiany będą wprowadzane do Strategii w formie aneksów. Wójt z Radą Gminy będzie odpowiedzialny za dokonanie oceny realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Długosiodło. Podstawowym kryterium oceny efektywności Strategii będzie stopień realizacji założonych celów o charakterze społecznym.

X. PODSUMOWANIE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w ramach przyjętego hasła podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy Długosiodło. Strategia ma pobudzać do aktywnych działań organizacje pozarządowe, instytucje oraz jednostki organizacyjne na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy Długosiodło. Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które należałoby uwzględnić w dokumencie, dlatego wybrano najważniejsze i najpilniejsze do zrealizowania. Strategia jest dokumentem otwartym, tym samym jej programy z upływem czasu będą podlegały weryfikacji zgodnie z potrzebami społeczności lokalnej.

XI. ZAŁĄCZNIKI

1. Projekty

PROJEKT 1

Usługodawca - Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Bosewie

1. Nazwa projektu :

„Kuznia talentów”- zajęcia edukacyjne z zakresu kultury, sztuki, połączonych z organizacją warsztatów, przedstawień muzycznych, wystaw rzeźbiarskich.

2. Cele projektu społecznego:

- rozbudzanie zainteresowań i umiejętności uczestników warsztatów,
- twórcze spędzanie wolnego czasu dzieci i młodzieży,
- dalsze poszukiwanie talentów.

3. Beneficjenci:

Odbiorcami usługi będą trzy grupy osób:

I gr.- dzieci w wieku 6-10 lat

II gr. – dzieci w wieku 11-13 lat

III gr. – dzieci w wieku 14-16 lat

Ilość beneficjentów to w przybliżeniu ok. 60 osób. Głównie dzieci i młodzież szkolna ze środowiska wiejskiego. Usługa skierowana szczególnie do osób uzdolnionych chętnych do odkrywania i rozwijania swoich talentów.

4. Zadania:

- zajęcia edukacyjne z zakresu kultury, sztuki, połączone z organizacją warsztatów, przedstawień muzycznych i wystaw rzeźbiarskich.

5. Harmonogram działania:

- wrzesień – listopad 2008 – warsztaty rzeźbiarskie,
- wrzesień – grudzień 2008 – warsztaty gry na bębnach,
- październik – grudzień 2008 – warsztaty gry na gitarze,
- październik 2008 – warsztaty fotograficzne,
- listopad 2008- wycieczka do Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce.

6. Monitoring i ewaluacja:

- ankiety końcowe wśród uczestników, rodziców,
- listy obecności,
- kronika „KUŹNI TALENTÓW”.

PROJEKT 2

Usługodawca - Gimnazjum Publiczne w Starym Bosewie

1. Nazwa projektu:

Międzynarodowy plener - „Dotykając Edenu”

2. Cele projektu społecznego:

- kształcenie umiejętności w technikach rysowania, technikach malowania,
- poznawanie teorii koloru, kompozycji oraz szkicowania,
- rozwinięcie umiejętności komponowania, stosowania koloru oraz rysowania.

3. Beneficjenci:

Odbiorcami będzie młodzież gimnazjalna z terenu Gminy Długosiodło ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym , ok. 40 osób.

4. Zadania:

- zorganizowanie pleneru malarskiego,
- spotkania z artystami z dziedziny malarstwa.

5. Harmonogram działania:

- lipiec 2008 – spotkania z uczestnikami pleneru
 - uroczyste otwarcie pleneru
 - zakup materiałów
 - wykonanie niebiańskich kwiatów
- sierpień 2008 – zajęcia warsztatowe
- zorganizowanie Happeningu na finał pleneru

6. Rezultaty:

40-osobowa grupa młodzieży wykształci swoje umiejętności w technikach rysowania, technikach malowania, poznają teorię koloru, kompozycje oraz szkicowanie. Młodzież z dwóch gimnazjów spędzi pożytecznie czas wolny od zajęć szkolnych i zintegruje się ze swoimi rówieśnikami.

7. Monitoring i ewaluacja:

- zdjęcia,
- lista obecności na zajęciach.

PROJEKT 3

Usługodawca - Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji w Długosiodle

1. Nazwa projektu:

Konkurs „Czysta, piękna, estetyczna ulica i sołectwo”.

2. Cele projektu społecznego:

- integrowanie społeczności lokalnej,
- dbanie o wygląd ulic i sołectw gminy.

3. Beneficjenci:

- mieszkańcy gminy Długosiodło.

4. Zadania:

- podnoszenie świadomości ekologicznej,
- wspieranie inicjatyw mieszkańców na rzecz wizerunku własnego ogródka, wsi, poprzez organizację konkursu o tematyce ekologicznej.

5. Harmonogram działania:

- lipiec 2008 - spotkania z sołtysami;
 - akcja sprzątnia gminy;
 - powołanie komisji konkursowej;
- sierpień 2008 – akcja sprzątnia gminy;
 - rozstrzygnięcie konkursu;
 - zakup nagród;
- wrzesień 2008 - wręczenie nagród laureatom konkursu na imprezie „Wielkie Grzybobranie”.

6, Monitoring i ewaluacja:

- zdjęcia,
- protokół komisji konkursowej z przebiegu konkursu i przyznania nagród laureatom.

PROJEKT 4

Usługodawca – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle

1. Nazwa projektu:

„SOS dla rodzin”

2. Cele projektu społecznego:

- zdobywanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
- zastosowanie przepisów prawnych w rozwiązaniu problemu danej osoby, rodziny,
- zwiększeniu poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości do pokonywania problemów,
- skorygowanie problemów życiowych,
- poprawienie funkcjonowania w społeczeństwie,
- poprawienie samopoczucia.

3. Beneficjenci:

Adresatami projektu będą rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zaś w szczególności rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi, matki samotnie wychowujące dzieci, osoby współzależnione i ofiary przemocy.

4. Zadania:

Pomoc edukacyjna i informacyjna rodzinom szczególnie mającym problemy opiekuńczo-wychowawcze poprzez utworzenie poradni rodzinnej oraz tworzenie i wspieranie grup samopomocowych.

5. Harmonogram działania:

- wrzesień 2008 - promocja usługi,
 - przygotowanie pomieszczeń,
 - zakup materiałów do wykorzystania podczas spotkań ze specjalistami,

-wrzesień- grudzień 2008 - spotkania z psychologiem i prawnikiem.

6. Monitoring i ewaluacja:

- karty klientów od psychologa i prawnika,
- sprawozdania finansowe i rzeczowe,
- ankiety ewaluacyjne osób korzystających z usług poradni,
- listy obecności pracowników poradni.

PROJEKT 5

Usługodawca – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle

1. Nazwa projektu:

„Uwierzyć w siebie”

2. Cele projektu społecznego:

Dużym problemem społecznym gminy Długosiodło jest bezrobocie. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP zmniejsza się, lecz nadal jest bardzo wysoka. Na koniec 2005 r. liczba bezrobotnych wyniosła 861 osób, w tym 409 kobiet a na koniec 2007 r. 565 osób, w tym 301 kobiet. Wskaźnik bezrobocia w powiecie wyszkowski na koniec ubiegłego roku wynosił 15,6%. Spośród 535 rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w 2007 r. 241 stanowiły rodziny, w których główną dysfunkcją było bezrobocie spowodowane niskimi lub zdezaktualizowanymi kwalifikacjami zawodowymi, bądź też brakiem jakichkolwiek kwalifikacji. Pracownicy GOPS mają deklarację udziału w projekcie 10 bezrobotnych kobiet długotrwale korzystających ze świadczeń GOPS.

Największymi barierami uniemożliwiającymi w/w kobietom podjęcie zatrudnienia są:

- brak specjalistycznych umiejętności zawodowych i kwalifikacji odpowiadających oczekiwaniom pracowników,
- niskie wykształcenie,
- brak doświadczenia zawodowego,
- brak umiejętności w poszukiwaniu pracy.

Brak pracy dla wielu bezrobotnych kobiet korzystających ze świadczeń OPS (osoby w wieku 21-41) prowadzi do ich bierności, apatii, destrukcyjnie działa na bezrobotną i jej rodzinę, odbiera wiarę we własne możliwości. W/w czynniki determinują złą sytuację finansową i powodują uzależnienie od OPS. Ta grupa klientów OPS wymaga objęcia kompleksowym systemem wsparcia. W tym celu zaplanowano zastosowanie instrumentów aktywnej integracji, realizowanych przez pracowników socjalnych, psychologa, doradcę zawodowego, trenerów, szkoleniowców. Zostanie zastosowane narzędzie w postaci kontraktu socjalnego.

Podczas realizacji kontraktów istotnymi działaniami będą:

- przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych,
- zorganizowanie oraz sfinansowanie treningów umiejętności społecznych oraz warsztatów aktywnego poszukiwania pracy,
- nabycie umiejętności w zakresie stosowania technik komputerowych,
- sfinansowanie badań w zakresie medycyny pracy.

W kontraktach uwzględniono dla odbiorców projektu naukę zaspokojenia potrzeb żywnościowych własnym staraniem, a przede wszystkim poprzez podjęcie zatrudnienia, a tym samym osiągnięcie dochodów.

Celem ogólnym projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej bezrobotnych kobiet, będących długotrwałymi klientkami pomocy społecznej.

Działania w ramach projektu są zgodne z zasadami wspólnotowymi zakładającymi:

- równość szans,
- rozwój lokalny,
- innowacyjność,
- rozwój państwa informacyjnego.

3. Beneficjenci:

Grupę docelową stanowią osoby bezrobotne (10 kobiet) w wieku aktywności zawodowej, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z GOPS w Długosiodle, także osoby nieaktywne zawodowo (w tym osoby uczące się lub kształcące się), zatrudnieni:

- w rolnictwie,
- samozatrudnienie,
- w mikroprzedsiębiorstwach,
- w małych i średnich przedsiębiorstwach,
- w dużych przedsiębiorstwach,
- jako pracownicy w gorszym położeniu.

4. Zadania:

Kobiety, które biorą udział w projekcie wymagają stworzenia im niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem oraz kompleksowego wsparcia. Zamiarem jest podjęcie niezbędnych działań ukierunkowanych na zmianę mentalności w zakresie pełnienia ról społecznych, samodzielności oraz zdobywanie i aktualizacja kwalifikacji zawodowych klientek.

Kolejność podejmowania działań:

Zadanie 1- zarządzanie projektem:

- nadzór nad rekrutacją 10 uczestniczek projektu,
- koordynacja realizacji projektu, wyłonienie szkoleń, monitoring, nadzór nad bieżącą realizacją,
- sprawozdawczość merytoryczno – finansowa.

Zadanie 2 – promocja projektu:

- zakup i przygotowanie materiałów promocyjnych, informacje na temat projektu w prasie lokalnej, - spotkania informacyjno – promocyjne dla odbiorców projektu.

Zadanie 3 – praca socjalna:

- podpisanie 10 kontraktów i ich realizacja.

Zadanie 4 – zasiłki i pomoc w naturze:

- wsparciem zostanie objętych 10 osób, które otrzymają pomoc w formie zasiłków celowych lub okresowych.

Zadanie 5 – aktywna integracja:

- działania wynikające z kontraktów socjalnych, w odniesieniu do indywidualnych potrzeb uczestników projektu.

5. Rezultaty:

Rezultaty twarde:

- zostanie zawartych 10 kontraktów socjalnych,
- 10 osób uzyska zaświadczenia o odbyciu kursu lub szkolenia zawodowego,
- każda z 10 osób skorzysta z poradnictwa w zakresie indywidualnego doradztwa zawodowego,
- 10 osób nabędzie umiejętności dotyczące posługiwania się nowoczesnymi technikami komputerowymi.

Rezultaty miękkie:

- kobiety zostaną zaktywizowane,
- będą w stanie same przełamywać indywidualne bariery, których dotychczas nie mogły pokonać w powrocie na rynek pracy,
- nabiorą pewności siebie co do swoich potencjalnych możliwości,
- będą się lepiej komunikowały z otoczeniem,
- poprawi się ich wizerunek, kultura osobista,
- wzrośnie ich motywacja do zmian na lepsze,
- zyskają większą akceptację społeczną,
- będą dążyły do zmian ze świadomością własnych możliwości co do ich realizacji.

6. Monitoring i ewaluacja:

- ankiety ewaluacyjne,
- listy obecności,
- obserwacje,
- rozmowy indywidualne, rozmowy z członkami rodzin osób objętych projektem.

Monitoring będzie polegał m.in. na wizytach w miejscach realizacji projektu. Celem monitoringu będzie na bieżąco wykrywanie potencjalnych nieprawidłowości, a także ich korygowanie.

Sporządzane będą także sprawozdania okresowe i końcowe.

Pomiar efektów szkoleń dla bezpośrednich odbiorców dokonany zostanie poprzez obserwację, a także przy wykorzystaniu ankiet. Uczestnicy odpowiedzą na pytanie dotyczące stanu przed szkoleniem i po zakończeniu, wrażeń na temat metod, strategii i użytych narzędzi.

W ankietach będą zawarte pytania otwarte i zamknięte, zostaną też zastosowane skale liczbowe ułatwiające opracowanie wyników.